

အစီရင်ခံစာ အကျဉ်းချုပ်

အောက်တိုဘာလ ၂၀၂၅ ခုနှစ်

ပျောက်ဆုံးနေသည့်ကလေးဘဝများ

ပဋိပက္ခကာလအတွင်း မြန်မာပြည်အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ ကျေးလက်ဒေသများတွင် ကလေးသူငယ် အခွင့်အရေးများချိုးဖောက်ခံရမှုများ၊ အရေးပေါ်လိုအပ်ချက်များနှင့် ရပ်ရွာလူထုဆိုင်ရာကာကွယ်မှု နည်းလမ်းများ

ကလေးသူငယ်များသည် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်ခြင်းနှင့် ၎င်းတို့၏အသိုင်းအဝိုင်းများ၏ အနာဂတ်အတွက် အရေးပါသောအခန်းကဏ္ဍတွင် ပါဝင်သူများဖြစ်ကြပါသည်။ သို့သော် မြန်မာပြည်အရှေ့တောင်ပိုင်းတွင် ဖြစ်ပေါ်နေသော တိုက်ပွဲများနှင့် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများသည် ၎င်းတို့အပေါ် အလွန်အကျွံဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများ ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ ၂၀၂၁ ခုနှစ် စစ်အာဏာသိမ်းသည့်အချိန်မှစ၍ နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ (SAC)၏ အမိန့်ပေးမှုအောက်ရှိ ဗမာစစ်တပ်သည် ရွာသားများ၏ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများကို ချေမှုန်းရန် တိုက်ခိုက်မှုများအား ကျယ်ပြန့်စွာ ပြုလုပ်လာခဲ့ပါသည်။ ဤကဲ့သို့သော အရပ်သားများအပေါ် ၎င်းတို့လုပ်ဆောင်လာခဲ့သော ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှုများသည် သမိုင်းတစ်လျှောက်တွင် ကာလကြာမြင့်စွာဖြစ်ပေါ်နေခဲ့ပြီး ဆက်လက်၍ဖြစ်ပွားလျက် ရှိနေပါသည်။

၂၀၂၄ နှင့် ၂၀၂၅ ခုနှစ်များတွင် SAC ၏ တိုက်ရိုက်တိုက်ခိုက်ခြင်းနှင့် ရမ်းသမ်းပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်ခြင်းများကို ဆောင်ရွက်နေသောကြောင့် ကလေးသူငယ်များသည် အကြမ်းဖက်မှုနှင့် အခွင့်အရေးဆုံးရှုံးမှုများဖြင့် ပိုမိုကြုံတွေ့နေကြရပါသည်။ ဤတိုက်ခိုက်မှုများသည် ကလေးသူငယ်များကို ထောက်ပံ့ပေးနေသော လူမှုအသိုက်အဝန်းများအဖို့ အန္တရာယ်ဖြစ်စေပါသည်။ မိဘများနှင့် ချစ်ရသောသူများကို သတ်ဖြတ်ခြင်း၊ ဒဏ်ရာရစေခြင်း၊ နေအိမ်များအားဖျက်ဆီးခြင်းနှင့် ကလေးသူငယ်များမှီခိုအားထားနေရသော လူမှုအဖွဲ့အစည်း၏ အခြေခံအဆောက်အအုံများအပေါ် အင်အားဆုတ်ယုတ်မှုကို ဖြစ်စေပါသည်။ ၎င်းတို့၏မိသားစုများနှင့် ကျေးရွာများအပေါ် အန္တရာယ်ရှိသောလုပ်ဆောင်မှုများအပြင် ဗမာစစ်တပ်မှ ကလေးသူငယ်များအား သတ်ဖြတ်ခြင်း၊ ဒဏ်ရာရစေခြင်းအပြင် ၎င်းတို့မှီခိုနေရသောပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးနှင့် လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုကွန်ယက်များကို တိုက်ခိုက်ဖျက်ဆီးပစ်ခြင်းအားဖြင့် ကလေးသူငယ်များအပေါ် ခြိမ်းခြောက်မှုများ တိုက်ရိုက်ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ဤလုပ်ရပ်များသည် ၎င်းတို့၏စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာကျန်းမာချမ်းသာမှုကို လုံးဝထိခိုက်စေပါသည်။ နိုင်ငံတကာဥပဒေအောက်တွင် အထူးကာကွယ်မှုများကို အာမခံထားသော်လည်း ဒေသတွင်းသတ်မှတ်ထားသောကရင်ပြည်နယ်ရှိ ကလေးသူငယ်များသည် ၎င်းတို့၏ဖြစ်တည်မှု၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် ဂုဏ်သိက္ခာတို့အပေါ် ဆက်တိုက်နှင့် တိုက်ရိုက်ခြိမ်း

ဤအစီရင်ခံစာအကျဉ်းချုပ်သည် အင်္ဂလိပ်ဘာသာ၊ ကရင်ဘာသာ၊ မြန်မာဘာသာများဖြင့်ရရှိနိုင်သည်။ အစီရင်ခံစာအပြည့်အစုံကိုမူ အင်္ဂလိပ်ဘာသာနှင့်မြန်မာဘာသာများဖြင့်သာ ရရှိနိုင်သည်။ အစီရင်ခံစာအားလုံးကို www.khrgh.org တွင် ရယူဖတ်ရှုနိုင်သည်။

ကလေးသူငယ်များသည် ၎င်းတို့၏ဖြစ်တည်မှု၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် ဂုဏ်သိက္ခာတို့အပေါ် ဆက်တိုက်နှင့် တိုက်ရိုက်ခြိမ်း

ခြောက်မှု အန္တရာယ်များအောက် ဆက်လက်နေထိုင်နေကြရပါသည်။

ဤအစီရင်ခံစာ၌ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခနှင့် SAC ၏ ချိုးဖောက်ကျူးလွန်မှုများသည် ကလေးသူငယ်များ၏ လုံခြုံရေး၊ ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတို့ကို မည်သည့်နည်းလမ်းမျိုးဖြင့် ချိုးဖောက်နေသည်ကို ဆန်းစစ်ဖော်ပြထားပါသည်။ ကျောင်းများ၊ ဆေးခန်းများနှင့် လူမှုအသိုက်အဝန်းနေရာများကို ဗုံးကြဲခြင်းတို့ကြောင့် ကလေးများသည် ဘေးကင်းလုံခြုံမှုရှိသော ပတ်ဝန်းကျင်များတွင် ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးရရှိရန်နှင့် လေ့လာကစားနိုင်ခွင့် မရရှိကြတော့ပါ။ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလုပ်ငန်းဆိုင်ရာများ ဖျက်ဆီးခံရခြင်း၊ သွားလာခွင့်ပိတ်ပင်ခံရခြင်းနှင့် မကြာခဏနေရပ်ရွေ့ပြောင်းနေထိုင်ရခြင်းတို့ကြောင့် မိသားစုများသည် အစားအစာ၊ ဆေးဝါးနှင့် နေရာထိုင်ခင်းများကိုရရှိရန်အတွက် အခက်အခဲများကို ရင်ဆိုင်နေရသည်။ ရလဒ်အနေဖြင့် ကလေးသူငယ်များသည် တည်ငြိမ်အေးချမ်းမှုနှင့် ဘေးကင်းလုံခြုံမှုမရှိသည့် အခြေအနေများအောက် ကြီးပြင်းလာခဲ့ကြရပါသည်။ အချို့သူများသည် ထပ်မံတိုက်ခိုက်ခံရခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ရန် ကျောင်းမှထွက်ခဲ့ကြရပြီး အချို့သူများမှာ ကာကွယ်နိုင်သည့်ရောဂါများ နှင့် အသက်အန္တရာယ်ရှိစေသည့် ဆာလောင်မွတ်သိပ်မှုများကို ရင်ဆိုင်နေရကြသည်။ ထို့အပြင် ၎င်းတို့သည် အရေးတကြီးလိုအပ်နေသော ထောက်ပံ့မှုများကို အနည်းငယ်သာရရှိနေကြပါသည်။ ဤအခြေအနေများကြောင့် မိသားစုတစ်ခုနှင့် လူမှုအသိုက်အဝန်း၏တည်ငြိမ်မှုများ ချို့ယွင်းသွားခဲ့ရပြီး ကလေးသူငယ်များသည် ကြောက်ရွံ့မှု၊ စိတ်ဒဏ်ရာနှင့် မိမိတို့အနာဂတ်အပေါ်မသေချာမှုများဖြင့် ရင်ဆိုင်နေကြရပါသည်။ တစ်ဆက်တည်းတွင် ကလေးသူငယ်များသည် ဗမာစစ်တပ်၏ သတ်ဖြတ်မှုခံရခြင်း၊ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုခံရခြင်း၊ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်မှုခံရခြင်း၊ လက်နက်ကြီးပစ်ခတ်မှု၊ လေကြောင်းတိုက်ခိုက်မှုနှင့် မြေမြှုပ်မိုင်းပေါက်ကွဲ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရရှိမှု စသည့်အကြမ်းဖက်မှုပုံစံများကို တိုက်ရိုက်ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေကြရပါသည်။ SAC တပ်ဖွဲ့များမှ အသက်မပြည့်သေးသော ကလေးသူငယ်များကို စစ်တပ်ထံသို့ အတင်းအဓမ္မစုဆောင်းခေါ်ယူခြင်းသည် ကလေးသူငယ်များကို စစ်ရေးဘက်သို့ ပိုမိုဆွဲဆောင်သွားစေပြီး ပြင်းထန်သောအန္တရာယ်များနှင့် ရင်ဆိုင်နေရစေသည်။

ရှိနှင့်ပြီးသားအခက်အခဲများကို ပိုမိုဆိုးရွားစေသည့်အရာတစ်ခုမှာ မြန်မာပြည်အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ ကျေးလက်ဒေသများတွင် လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုအကူအညီ သယ်ယူပို့ဆောင်ခြင်းကို SAC မှ ကန့်သတ်တားမြစ်ထားခြင်းကြောင့် ကလေးသူငယ်များ၏ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးနှင့် အသက်ရှင်သန်နိုင်ရေးအတွက် မရှိမဖြစ် လိုအပ်သောအရာများ အထူးဖြင့် အစားအစာ၊ ဆေးဝါးများနှင့် ကျောင်းသုံးပစ္စည်းများ ရရှိနိုင်မှုမရှိကြတော့ပါ။ အဓိကကူညီထောက်ပံ့မှုပေးသူများအဖြစ် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်နေသည့် ဒေသခံလူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများသည် SAC စစ်တပ်၏လက်အောက်ရှိ ဆိုးရွားသောစိန်ခေါ်မှုများဖြစ်သည့် စစ်ဆေးရေးဂိတ်များ၌ နောက်ယှက်မှုခံရခြင်းနှင့် လေကြောင်းတိုက်ခိုက်မှုအန္တရာယ်များကို အမြဲတစေရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းတို့ဆောင်ရွက်နေသည့် ကူညီထောက်ပံ့မှုများ ဆက်လက်တည်မြဲစွာရှိနေရန် နိုင်ငံတကာတာဝန်ရှိပုဂ္ဂိုလ်များထံမှ ပို၍အားကောင်းသော ထောက်ပံ့မှုကို လိုအပ်နေပါသည်။

အစီရင်ခံစာပြုစုပုံနည်းစနစ်

စစ်ရေးပဋိပက္ခကာလအတွင်း မြန်မာပြည်အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ ကျေးလက်ဒေသများတွင် နေထိုင်ကြသော ကလေးသူငယ်များ ကြုံတွေ့ရသည့်အခက်အခဲစိန်ခေါ်မှုများကို ပိုမိုသိရှိနားလည်ရန်အတွက် KHRG သည် ၂၀၂၅ ခုနှစ်၊ မေလနှင့်ဇွန်လတွင် ကလေးများ၊ မိဘပြည်သူများ၊ ရပ်ရွာအကျိုးလုပ်ဆောင်သူများ (၉၃) ဦးကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့ပါသည်။ ဤတွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုထဲတွင် KHRG ဝန်ထမ်းများမှ ပြင်ဆင်ထားသည့် မေးခွန်းများနှင့် ပြင်လွယ်ပြောင်းလွယ်စေရန် ပုံစံချထားသည့်မေးခွန်းများ (semi-structured interviews) ကိုအသုံးပြု၍ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ KHRG လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးသော ဒေသခံအဖွဲ့ဝင်များဖြစ်သည့် KHRG သတင်းစုဆောင်းသူများမှ အဆိုပါတွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများကိုပြုလုပ်၍ ဒေသတွင်း ကလေးသူငယ်များ ကြုံတွေ့ရသော အခက်အခဲစိန်ခေါ်မှုများကို မှတ်တမ်းပြုစုခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ၂၀၂၅ ခုနှစ်၊ မေလတွင် KHRG သည် မူကြော်ခရိုင်နှင့်ဒူးပလာယာခရိုင်တို့တွင် ကလေးများနှင့်အတူ အဖွဲ့လိုက်ဆွေးနွေးပွဲ (၅)ခုကိုလည်း ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။

ဤအစီရင်ခံစာအတွက် လေ့လာသုံးသပ်ချက်များပို၍ပြုလုပ်နိုင်ရန် KHRG သည် ၂၀၂၄ နှင့် ၂၀၂၅ ခုနှစ်များအတွင်း ကလေးသူငယ်များအပေါ် ထိခိုက်နစ်နာသောအခြေအနေများပါရှိသည့် ယခင်ကရွာသားများနှင့် ပြုလုပ်ခဲ့သည့် အင်တာဗျူး (၁၅၇) ကိုလည်း ပြန်လည်ကြည့်ရှု၍ လိုအပ်သောအချက်အလက်များကို ထည့်သွင်းရေးသားထားပါသည်။ ထို့အပြင် ၂၀၂၄ နှင့် ၂၀၂၅ ခုနှစ်များအတွင်း ဒေသခံအဖွဲ့ဝင်များမှ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကို မှတ်တမ်းပြုစု၍ ပေးပို့လာသော မြေပြင်အစီရင်ခံစာ (၇၆) စောင်ကိုဖတ်ရှုပြီး ဤအစီရင်ခံစာထဲတွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြထားပါသည်။ ထိုမြေပြင်အစီရင်ခံစာများတွင် မှုခင်းဖော်ပြသည့် မှတ်တမ်းလွှာ၊ နောက်ဆုံးရဒေသတွင်းသတင်းတိုနှင့် ဒေသတွင်းနောက်ဆုံးရအခြေအနေတင်ပြချက်များ ပါဝင်သည်။

နောက်ဆုံးအနေဖြင့် ၂၀၂၅ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလအတွင်း ကရင်ပြည်နယ်တွင် လူမှုရေးရာဝန်ဆောင်မှုပေးသူများ၊ ဒေသခံအဖွဲ့အစည်းများနှင့်တွေ့ဆုံ၍ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှု (၄) ခုပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ထိုအဖွဲ့အစည်းများသည် ပြည်တွင်းနေရပ်စွန့်ခွာရသူ

ကရင်ပြည်သူများဆိုင်ရာကော်မတီ (CIDKP)၊ ကရင်အမျိုးသမီးအစည်းအရုံး (KWO)၊ ကရင်ပညာရေးနှင့်ယဉ်ကျေးမှုဌာန (KECD) နှင့် ကရင်ကျန်းမာရေးနှင့်လူမှုကယ်ဆယ်ရေးဌာန (KDHWS) တို့ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (KNU) မှ ကိုယ်စား လှယ်တစ်ဦးကိုလည်း တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။

မြန်မာပြည်အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားမှုနောက်ခံသမိုင်းကြောင်း

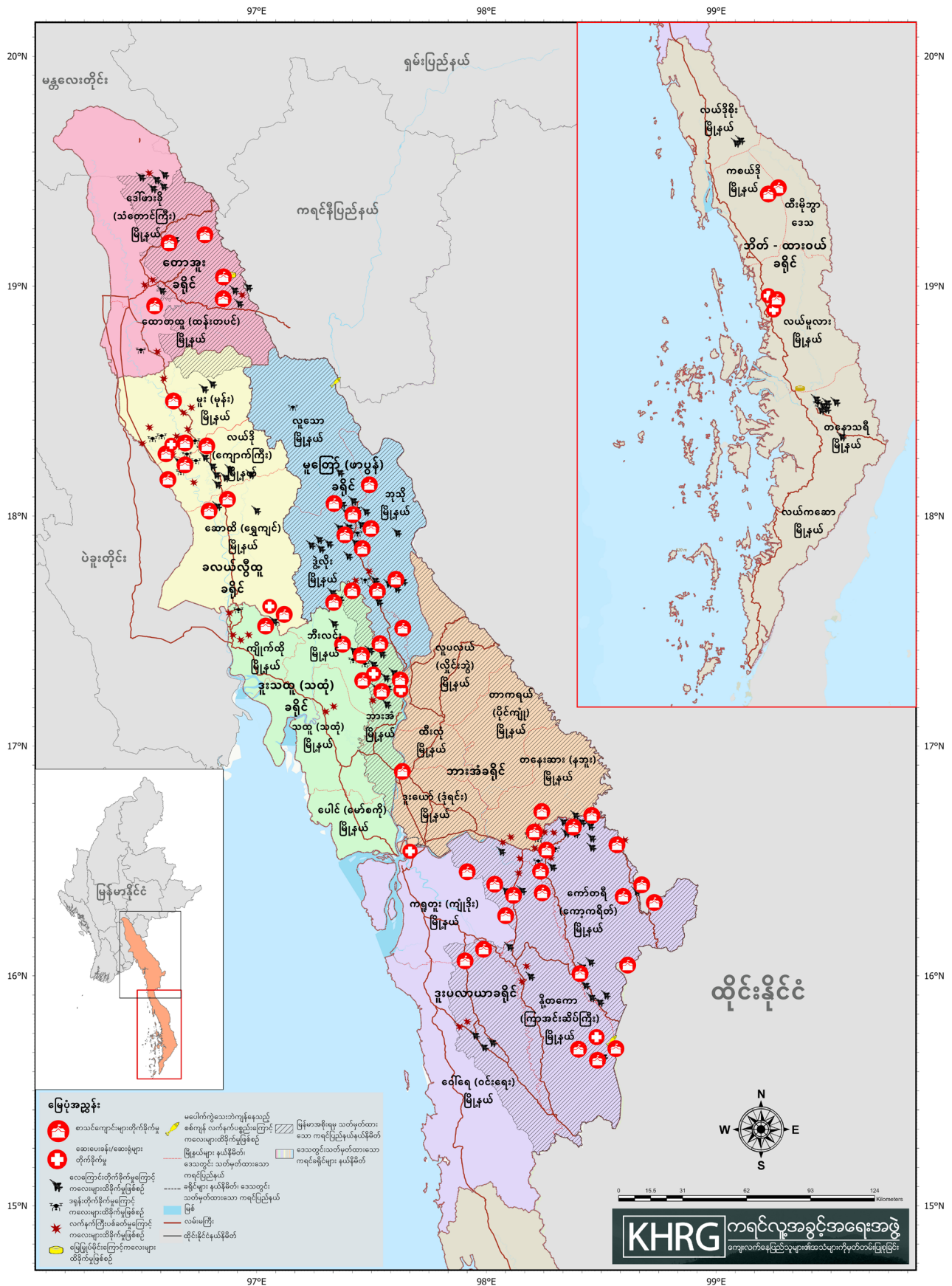
၁၉၄၈ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေးရပြီးကတည်းက မြန်မာပြည်အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ ရွာသားများသည် မြန်မာစစ်တပ်၏ အကြမ်းဖက်မှုများကို ရာစုနှစ်ဝက်နီးပါးကြာ ခံခဲ့ရပါသည်။ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်များမှစတင်၍ မြန်မာစစ်တပ်သည် တော်လှန်ရေး တပ်ဖွဲ့များအား အစားအစာ၊ ငွေကြေး၊ ထောက်လှမ်းသတင်းပေးမှုနှင့် လူသစ်စုဆောင်းမှုများမှ တားဆီးကန့်သတ်ရန် ရည်ရွယ် ချက်ဖြင့်ပြုလုပ်ခဲ့သော “ဖြတ်လေးဖြတ်” နည်းဗျူဟာကို အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့သည်။

၁၉၉၂ ခုနှစ်တွင်၊ စစ်အာဏာရှင်သည် ကုလသမဂ္ဂ ကလေးသူငယ်အခွင့်အရေးများ သဘောတူစာချုပ် (CRC) ကို အတည်ပြု လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်းဖြင့် နိုင်ငံတကာဖိအားများကို ကန့်သတ်ရန်ကြိုးပမ်းခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ၎င်းအနေဖြင့် လိုက်နာရန် အာမ ခံချက်ပေးရန် မည်သည့် လိုက်နာဆောင်ရွက်မှုတစ်ခုမျှမရှိဘဲ၊ ကလေးသူငယ်များ၏အခွင့်အရေးများကို အမြင့်ဆုံးနှုန်းထား ဖြင့် ချိုးဖောက်ကျူးလွန်မှုများကို ဆက်လက်ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

ပဏာမအပစ်ခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီမှု လက်မှတ်ရေးထိုးပြီးနောက်ပိုင်းတွင် ကလေးသူငယ်အခွင့်အရေးများ အတိုင်းအတာ တစ်ခုအထိ တိုးတက်လာခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ကလေးများ၏ အခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်ပေးသော အပြည်ပြည် ဆိုင်ရာ စာချုပ်များစွာကို လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ပြီး ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် ကလေးအခွင့်အရေးဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပါသည်။ သို့သော် လည်း ဤကတိပြုချက်များကို ညီမျှမှုမရှိစွာ အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့ပြီး ကလေးသူငယ်အခွင့်အရေးများအတွက် ခြိမ်းခြောက် မှုများ ဆက်လက်ရှိနေခဲ့သည်။ ကရင်ပြည်နယ်ရှိ ရွာသားများသည် စစ်ဘက်ဆိုင်ရာတိုးချဲ့လုပ်ဆောင်ခြင်းနှင့် စစ်တပ်ကျော ထောက်နောက်ခံပေးထားသည့် ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများနှင့် မကြာခဏ ဆက်စပ်နေသည့် ခွဲခြားဆက်ဆံမှု၊ မြေယာသိမ်းဆည်း ခံရမှု နှင့် ခေါင်းပုံဖြတ်အမြတ်ထုတ်ခံရမှုများကို ရင်ဆိုင်နေကြရပါသည်။ စိန်ခေါ်မှုများရှိခဲ့သော်လည်း ကလေးသူငယ်များသည် ၎င်းတို့၏အခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်ရန် ဆက်လက်ကြိုးပမ်းခဲ့ကြပြီး များစွာသောကလေးများသည် ကျောင်းပညာရေးသို့ ပိုမိုလက်လှမ်းမီလာခဲ့ကာ အခြားသူများသည် အခွင့်အရေး အသိပညာပေးသင်တန်းများနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲများကို ပြုလုပ်လာခဲ့ကြပါသည်။

၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလတွင် မြန်မာစစ်တပ်မှ အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း စစ်တပ်သည် ၎င်း၏ ‘ဖြတ်လေးဖြတ်’ နည်းဗျူဟာ ကို ပြန်လည်အသက်သွင်းကာ လေကြောင်းဖြင့် ဗုံးကြဲတိုက်ခိုက်မှုများ၊ ကြိုတင်ခွဲခြားခြင်းမရှိသော ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုများ၊ တွေ့လျှင်ပစ်မှုဝါဒများ၊ မြေမြှုပ်မိုင်းများ ချထားခြင်းနှင့် အစားအစာ၊ ဆေးဝါးပစ္စည်းများနှင့် အကူအညီများကို ဖျက်ဆီးခြင်း၊ သိမ်းဆည်းခြင်းနှင့် ကန့်သတ်ခြင်းတို့ကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် လုပ်ဆောင်လျက်ရှိနေပါသည်။ ကလေးသူငယ်များသည် လက် နက်ကိုင်အဖွဲ့များ၏ ပေါ်တာဆွဲခြင်း၊ အတင်းအဓမ္မလုပ်အားပေးခိုင်းစေခြင်း၊ လူသားခိုင်းအဖြစ် အသုံးပြုခံရခြင်းများနှင့် တပ် သားသစ်အဖြစ် အတင်းအကျပ် စုဆောင်းခံရခြင်း စသည့် ချိုးဖောက်မှုများ ခံနေရပါသည်။ ၂၀၂၅ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလအထိ ကရင်ပြည်နယ်တွင် လူပေါင်းတစ်သန်းကျော်မှာ နေရပ်စွန့်ခွာထွက်ပြေးခဲ့ကြရပါသည်။

မြေပုံ - ဒေသအလိုက်သတ်မှတ်ထားသော ကရင်ပြည်နယ်တွင်းရှိ ၂၀၂၄ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ မှ ၂၀၂၅ ခုနှစ်၊ ဇွန်လအထိ ကလေးများအပေါ် လက်နက်ကိုင်တိုက်ခိုက်မှုအစီရင်ခံတင်ပြထားခြင်း

အဓိကရှာဖွေတွေ့ရှိချက်များ

မြန်မာပြည်အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ ကျေးလက်ဒေသများတွင် ဗမာစစ်တပ်၏ စစ်ရေးတိုက်ခိုက်မှုများကြောင့် ကလေးသူငယ်များ ပဋိပက္ခဒဏ်ကို အများဆုံးခံစားရသည့်အဖွဲ့ ဖြစ်လာခဲ့ပါသည်။ SAC မှ ကျေးရွာများကို တိုက်ရိုက်နှင့် ခွဲခြားမှုမရှိ ပစ်မှတ်ထားတိုက်ခိုက်မှုများကြောင့် ကလေးသူငယ်များ သေဆုံးမှုနှင့် ထိခိုက်ဒဏ်ရာရမှုများ မကြာခဏဖြစ်ပေါ်လာပြီး ကလေးသူငယ်များ၏ အသက်ရှင်သန်ရေးအတွက် ၎င်းတို့အားကိုးနေသော ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးနှင့် လူမှုဖူလုံရေးစနစ်များ ပျက်စီးခြင်း သို့မဟုတ် ထိခိုက်မှုများ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။

၂၀၂၄ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလမှ ၂၀၂၅ ခုနှစ်၊ ဇွန်လအတွင်း KHRG အနေဖြင့် ကုလသမဂ္ဂလုံခြုံရေးကောင်စီမှ သတ်မှတ်ထားသည့် ကလေးသူငယ်များအပေါ် ကြီးလေးသောချိုးဖောက်မှု ခြောက်ခုအတွင်း အကျုံးဝင်သော အကြမ်းဖက်ကျူးလွန်မှုများကို မကြာခဏပြုလုပ်လေ့ရှိကြောင်း မှတ်တမ်းပြုစုခဲ့ပြီး ထိုအကြမ်းဖက်ကျူးလွန်မှုအများစုကို ဗမာစစ်တပ်မှ အဓိကကျူးလွန်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ SAC ၏ မကြာခဏ ပြုလုပ်သောအကြမ်းဖက်မှုများသည် နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေးနှင့် လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဥပဒေများကိုလည်း ချိုးဖောက်နေပြီး ၎င်းတို့ကို စစ်ရာဇဝတ်မှုများ သို့မဟုတ် လူသားမျိုးနွယ်ဆန့်ကျင်သောရာဇဝတ်မှုများအဖြစ် သတ်မှတ်နိုင်ပါသည်။

အထူးသဖြင့် SAC မှ လေကြောင်းတိုက်ခိုက်မှုများနှင့် လက်နက်ကြီးပစ်ခတ်မှုများ အသုံးပြုခြင်းဖြင့် ကျောင်းများကို ပစ်မှတ်ထားတိုက်ခိုက်ခဲ့သောကြောင့် ကျောင်းသားများ၏ ပညာရေးသင်ယူခွင့်ကို ပြင်းထန်စွာ အကန့်အသတ်ဖြစ်စေခဲ့ပါသည်။ ထိုတိုက်ခိုက်မှုများကြောင့် ကလေးများသေဆုံးမှုနှင့် ထိခိုက်ဒဏ်ရာရရှိမှုများ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီး ကျောင်းအဆောက်အဦများနှင့် ပစ္စည်းကိရိယာများပျက်စီးသွားကာ ကျောင်းထွက်သူများ၏ အချိုးအစားမြင့်တက်လာခဲ့သည်။ SAC ၏ တိုက်ခိုက်မှုခံရသော ကျောင်းများသည် ဒေသခံရွာသားများ သို့မဟုတ် ကရင်အုပ်ချုပ်ရေးမှ အဓိကတာဝန်ယူဆောင်ရွက်သော ကျောင်းများဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် တိုက်ခိုက်မှုများနှင့် ပဋိပက္ခများကြောင့် နေရပ်ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်နေရမှုများနှင့် ဆင်းရဲမွဲတေမှုများ တိုးလာခြင်းကြောင့် ကလေးသူငယ်များ၏ ပညာရေးသင်ယူခွင့်ကို အဟန့်အတား ဖြစ်စေခဲ့ပါသည်။

ထိုနည်းတူ SAC ၏ စစ်ရေးတိုက်ခိုက်မှုများသည် ကလေးသူငယ်များ၏ ကျန်းမာရေးဝန်ဆောင်မှုများနှင့် အခြေခံအသက်ရှင်သန်ရန် လိုအပ်ရာများအပေါ် ဆိုးရွားစွာထိခိုက်စေခဲ့ပါသည်။ SAC မှ ကျေးရွာများနှင့် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုပေးနေသည့် အဆောက်အဦများကို တိုက်ခိုက်ခြင်း၊ စစ်ဆေးရေးဂိတ်များနှင့် ခရီးသွားလာမှုကန့်သတ်မှုများအပြင် SAC စီမံအုပ်ချုပ်သော ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်ကုသမှုစရိတ် မြင့်မားသောကြောင့် ၂၀၂၄ မှ ၂၀၂၅ အတွင်း မြန်မာပြည်အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ ကလေးများအကြား ကာကွယ်နိုင်သောရောဂါများနှင့် သေဆုံးမှုများမြင့်တက်လာခဲ့သည်။ ထိုတိုက်ခိုက်မှုများသည် အစားအစာမလုံလောက်မှုကို မြင့်တက်စေပြီး ကလေးများကို ဘေးကင်းလုံခြုံမှုမရှိသောနှင့် သန့်ရှင်းမှုမရှိသော နေထိုင်မှုအခြေအနေများတွင်ရှိနေစေကာ အရေးပါသည့်ဆေးခန်းများ၊ ဆေးဝါးများနှင့် ကာကွယ်ဆေးထိုးခြင်းများကို ရရှိခွင့် ဖြတ်တောက်စေပြီး မျိုးဆက်ပွားကျန်းမာရေးကာကွယ်မှု ရရှိခွင့်ကိုလည်း အကန့်အသတ်ဖြစ်စေခဲ့ပါသည်။

SAC ၏ ကျေးရွာများအပေါ် တိုက်ခိုက်မှုများနှင့် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများကြောင့် ကလေးသူငယ်များ၏ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ လူမှုကျန်းမာရေးအတွက် ကြီးမားသော ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုရှိလာခဲ့ပါသည်။ ကလေးသူငယ်များသည် အကြမ်းဖက်မှုများကို မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့ခဲ့ကြရပြီး ချစ်ရသောမိသားစုဝင်များ ဒဏ်ရာရသေဆုံးခြင်း၊ ၎င်းတို့မိသားစုဘဝ၏တည်ငြိမ်မှု ပျက်စီးသွားခြင်း၊ ၎င်းတို့၏နေအိမ်များဆုံးရှုံးသွားရခြင်းနှင့် စောင့်ရှောက်မှုရရှိခွင့်မရှိခြင်း စသည်တို့နှင့်ကြုံတွေ့နေကြရပါသည်။ တိုက်ခိုက်မှုများဖြစ်ပွားနိုင်သော အန္တရာယ်ကြောင့်လည်း ကလေးသူငယ်များသည် ၂၀၂၁ ခုနှစ် အာဏာသိမ်းမှုမတိုင်မီကဲ့သို့ ကစားခြင်း၊ ပညာရေးရယူခြင်းနှင့် လူမှုဆိုင်ရာပွဲများသို့ တက်ရောက်ခြင်းများပြုရန် အတားအဆီးဖြစ်စေခဲ့ပါသည်။ တိုက်ခိုက်မှုများကြောင့် ဆင်းရဲမွဲတေမှု၊ နေရပ်ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်နေရမှုအပြင် ကလေးသူငယ်များအကြား မူးယစ်ဆေးဝါးအသုံးပြုမှုများ များပြားလာခဲ့ပါသည်။ ဤကဲ့သို့သောအတွေ့အကြုံများကြောင့် ကလေးသူငယ်များစွာသည် အလွန်အမင်း ကြောက်ရွံ့မှု၊ စိုးရိမ်မှုအပြင် အိပ်မပျော်ခြင်း၊ အမျက်ဒေါသထွက်ခြင်း သို့မဟုတ် စိတ်ပင်ပန်းမှုများကို ခံစားနေကြရပါသည်။

တစ်ချိန်တည်းတွင် အစီရင်ခံစာတင်ပြသည့်ကာလအတွင်း SAC ၏ တိုက်ခိုက်မှုများနှင့် အကြမ်းဖက်မှုများကြောင့် ကလေးသူငယ်ရာနှင့်ချီစွာ ဒဏ်ရာရရှိခဲ့ပြီး ၎င်းတို့ထဲတွင် ထာဝရမသန်မစွမ်းဖြစ်သွားကြသူများ၊ စိတ်ဒဏ်ရာရရှိသူများနှင့် သေဆုံးသူများပါဝင်သည်။ ထိုတိုက်ခိုက်မှုများတွင် လေကြောင်းတိုက်ခိုက်မှုများ၊ လက်နက်ကြီးပစ်ခတ်မှုများ၊ သေနတ်ဖြင့် ပစ်ခတ်မှုများနှင့် မြေမြှုပ်မိုင်းများပေါက်ကွဲမှုပါဝင်ပြီး ၎င်းတို့သည် အိမ်များ၊ ကျောင်းများ၊ ကျေးရွာများ၊ လယ်ယာများနှင့် ဘုရားရှိခိုးရာနေရာများတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ SAC မှ အတင်းအဓမ္မဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခြင်း၊ အတင်းအဓမ္မပျောက်ဆုံးစေခြင်း၊ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်း၊ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်ခြင်းများနှင့် ကလေးသူငယ်များကို အတင်းအဓမ္မစစ်သား

စုဆောင်းခေါ်ယူခြင်းများကိုလည်း ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ထို့အပြင် KNLA အပါအဝင် တခြားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များမှလည်း အစီရင်ခံစာတင်ပြသည့် ကာလအတွင်း အသက်မပြည့်သေးသော ကလေးသူငယ်များကို စစ်သားအဖြစ် စုဆောင်းခေါ်ယူခဲ့ကြသည်။

ဒေသခံလူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများသည် ကလေးသူငယ်များ၏ အခြေခံလိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးရန်အတွက် မရပ်မနားကြိုးစားဆောင်ရွက်နေသော်လည်း SAC ၏ ဆက်တိုက်တိုက်ခိုက်မှုအန္တရာယ်များနှင့် ငွေကြေးထောက်ပံ့မှု အကန့်အသတ်သာရှိခြင်းတို့ကြောင့် မိခင်များနှင့်ကလေးများသည် အသက်ရှင်သန်ရန်အတွက် လိုအပ်သောအထောက်အပံ့များ မရှိဖြစ်နေခဲ့ကြပါသည်။ ထို့အပြင် SAC မှ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု ဆောင်ရွက်သူများကိုလည်း ခြိမ်းခြောက်မှုပြုလုပ်ခဲ့ခြင်းတို့ကြောင့် ဝေးလံခေါင်ဖျားသည့်ဒေသရှိသော အထူးအကူအညီလိုအပ်နေသူများထံသို့ အကူအညီ ရောက်ရှိရန် ကြိုးမားသည့်အခက်အခဲကို ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့ပါသည်။

ဤအခြေအနေများအောက်တွင် ရွာသားများသည် ၎င်းတို့၏အသိုင်းအဝိုင်းအတွင်းရှိ ကလေးသူငယ်များကို ကာကွယ်ရန်နှင့် ကျန်းမာရေးနှင့် ပညာရေးဝန်ဆောင်မှုများကို ဆက်လက်ရရှိနိုင်ရေးအတွက် နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးတို့ကို ဆက်လက် အသုံးပြုနေကြပါသည်။ ၎င်းတို့မှ ကျောင်းများနှင့်ဆေးခန်းများကို ပြောင်းရွှေ့ခြင်း၊ ဗုံးခိုကျင်းများတူးခြင်း၊ ဆရာ/ဆရာမများအားထောက်ပံ့ရန်နည်းလမ်းရှာခြင်း၊ ဒဏ်ရာရရှိသော ကလေးများကို နယ်စပ်ရှိဝန်ဆောင်မှုများရယူနိုင်ရန် သယ်ယူပို့ဆောင်ခြင်း၊ ကလေးများကိုအားပေးခြင်းနှင့် ဘေးကင်းလုံခြုံသောနေရာများတွင် လူစုလူဝေးများကျင်းပခြင်း စသည့် နည်းလမ်းများကို အသုံးပြုနေကြပါသည်။

ဖြစ်စဉ်များအကျဉ်းချုပ်

အခန်း ၂။ ပညာရေးအခွင့်အရေးချိုးဖောက်ခံရခြင်း

ဆက်လက်ဖြစ်ပွားလျက်ရှိသော လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခနှင့် ဆိုးရွားသော လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကြောင့် ဒေသတွင်း သတ်မှတ်ထားသော ကရင်ပြည်နယ်ရှိကလေးများသည် ပညာရေးအခွင့်အလမ်းများအား လက်လှမ်းမီမှုရရှိရန် မြောက်များစွာသောအတားအဆီးများနှင့် ကြုံတွေ့နေရသည်။ ထိုအထဲတွင် အဓိကအားဖြင့် SAC မှ ပညာရေးအဆောက်အဦများ၊ ဆရာ/ဆရာမများနှင့် ကျောင်းသား/ကျောင်းသူများကို လေကြောင်းဖြင့်တိုက်ခိုက်ခြင်း၊ လက်နက်ကြီးများဖြင့်ပစ်ခတ်ခြင်းနှင့် မြေပြင်စစ်ဆင်ရေးများအား တိုက်ရိုက်တိုက်ခိုက်မှုများရှိပြီး ရမ်းသမ်းပစ်ခတ်ခြင်းများလည်းပါဝင်သည်။ ဤသို့တိုက်ခိုက်မှုများကြောင့် ကျောင်းသား/ကျောင်းသူများအပါအဝင် အရပ်သားများ သေဆုံး၊ ဒဏ်ရာရခြင်း၊ စာသင်ကျောင်းများ ထိခိုက်ပျက်စီးခြင်း၊ ပညာသင်ယူခွင့်အား နှောင့်ယှက်ခြင်း၊ ပြည်သူလူထုများ နေရပ်စွန့်ခွာခြင်းနှင့် ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်စိတ်ဖြင့် ရှင်သန်နေထိုင်ရခြင်းများလည်း ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ ဤလုပ်ရပ်များသည် ကလေးသူငယ်များ၏ အခမဲ့ပညာသင်ကြားခွင့်နှင့် ဘေးကင်းလုံခြုံစွာ ပညာသင်ယူခွင့်ကို ငြင်းပယ်သကဲ့သို့ပင် ဖြစ်နေပါသည်။

- ၂၀၂၄ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလမှ ၂၀၂၅ ခုနှစ်၊ ဇွန်လအတွင်း SAC တပ်ဖွဲ့များသည် အနည်းဆုံး စာသင်ကျောင်း (၄၈) ကျောင်းကို တိုက်ခိုက်ခဲ့ပြီး ကျောင်းသား/ကျောင်းသူ(၅)ဦးနှင့် ကျောင်းဆရာမ (၁) ဦးသေဆုံးပြီး (၁၀)ဦး ထိခိုက်ဒဏ်ရာရရှိခဲ့သည်။ SAC စစ်သားများသည် စာသင်ကျောင်းပိုင် ပစ္စည်းဥစ္စာများကိုသိမ်းယူခဲ့ပြီး စာသင်ကျောင်းအဆောက်အဦများကိုလည်း စစ်ရေးရည်ရွယ်ချက်အတွက် အသုံးပြုခဲ့သည်။

ဤဓာတ်ပုံကို ၂၀၂၄ ခုနှစ်၊ မတ်လအတွင်း ခူးသထူခရိုင်၊ ဘီးလင်းမြို့နယ်၊ ခေါဖိုးပလဲကျေးရွာအုပ်စု၊ ဘပ--- ကျေးရွာတွင် ရိုက်ယူခဲ့သည်။ ၂၀၂၄ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၂၃ ရက်နေ့ ၂၁ (၁၀) နာရီခန့်တွင် SAC လေယာဉ်နှစ်စီးသည် ဘပ--- ကျေးရွာကို ဗုံး(၁၂)လုံးပစ်ချ၍တိုက်ခိုက်ခဲ့သဖြင့် ရွာသားတစ်ဦးထိမှန်ဒဏ်ရာရရှိပြီး စာသင်ကျောင်းအဆောက်အဦး(၄)လုံးနှင့် လူနေအိမ်(၂)လုံး ဆိုးရွားစွာပျက်စီးခဲ့ပြီး၊ ဘုန်းကြီးကျောင်း (၂) လုံးနှင့် အခြားလူနေအိမ် (၅) လုံးလည်း အနည်းငယ်ပျက်စီးသွားခဲ့သည်။ ပုံတွင် SAC လေကြောင်းတိုက်ခိုက်မှုကြောင့် စာသင်ကျောင်း ပျက်စီးသွားသော အခြေအနေကို ဖော်ပြထားသည်။ အဆိုပါကျောင်းသည် ယခင်က မြန်မာအစိုးရကျောင်းဖြစ်ပြီး ၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် KECD သင်ရိုးညွှန်းတမ်းကို ပြောင်းလဲကျင့်သုံး၍ စာသင်ကြားပေးခဲ့သည်။ (ဓာတ်ပုံ- KHRG)

- ကရင်ပြည်နယ်ရှိ ကလေးများသည် ကျောင်းတက်နေရသည့်အချိန်တွင် လေကြောင်းတိုက်ခိုက်မှု၊ လက်နက်ကြီးပစ်ခတ်မှုနှင့်တိုက်ပွဲများကို အမြဲတစေကြောက်ရွံ့နေရပါသည်။ KHRG တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သော (၁၁၄ ဦးအနက် ၇၁ ဦး) လူဦးရေ (၆၂) ရာခိုင်နှုန်း၏တင်ပြချက်အရ ရွာသားများအနေဖြင့် ၎င်းတို့လူမှုအသိုက်အဝန်းများ တိုက်ခိုက်ခံရမည်ကိုကြောက်ရွံ့သောကြောင့် ပညာရေးအခွင့်အလမ်းများကိုရရှိရန် စိန်ခေါ်မှုများ ကြုံတွေ့ရကြောင်း သိရှိရပါသည်။
- ကလေးများအနေဖြင့် ပညာရေးဆက်လက်ဆည်းပူးနိုင်ရန်နှင့် ဘေးကင်းလုံခြုံသောပညာရေးကို ရယူရာတွင် ကြုံတွေ့ရသောအခြားစိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ်မှာ နေရပ်ရွာပြောင်းရခြင်းနှင့် စာသင်ကျောင်းများ ပိတ်ထားရခြင်းတို့ဖြစ်သည်။ ကျေးလက်နေဒေသများတွင်နေထိုင်ကြသော ကလေးများသည် မူလတန်းကျောင်းနှင့် အလယ်တန်းကျောင်း (ပထမတန်းမှ နဝမတန်းအထိ) အောင်ပြီးနောက်တွင် ကျောင်းထွက်လေ့ရှိကြသည်။
- ကလေးများအားတောထဲတွင် ပညာသင်ကြားရာ၌ လုံခြုံမှုအနည်းငယ်ရှိသော်လည်း ပညာသင်ကြားရန်အတွက် ကောင်းမွန်သောကျောင်းအဆောက်အဦးနှင့် အမိုးအကာများမရှိခြင်းသည် ကလေးများ၏ပညာရေးကိုလည်း ထိခိုက်စေပါသည်။ စစ်ဘေးရှောင်ရသည့်ကလေးများသည် ကောင်းမွန်သော စာသင်ခန်းများ၊ ကျောင်းအဆောက်အဦးပရိဘောဂများနှင့် သင့်တင့်သော အလင်းရောင်များ မရရှိခြင်းတို့ကြောင့် ပညာသင်ကြားရာတွင် အခက်အခဲများနှင့် ကြုံတွေ့ရလေ့ရှိသည်။ ထို့အပြင် တောထဲတွင် ခြင်ပေါများ၍ ခြင်ကိုက်ခံရလျှင် ရရှိနိုင်သောရောဂါများကိုလည်း ကလေးများက ကြုံတွေ့ရပြန်သည်။

ဤဓာတ်ပုံကို ၂၀၂၄ ခုနှစ်၊ ဇွန်လအတွင်း တောအူခရိုင်၊ ထောတထူ (ထန်းတပင်) မြို့နယ်၊ ဒေးလိုကျေးရွာအုပ်စုရှိ ရွာသားတစ်ဦး၏ဖိုက်ပျိုး ခြံထဲတွင် ရိုက်ယူခဲ့သည်။ ၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၁၂ ရက်နေ့တွင် ဒေးလိုကျေးရွာအုပ်စု၊ ဆဗ--- ကျေးရွာတွင် SAC တပ်ဖွဲ့နှင့် PDF စစ်သားများကြား တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၁၃ ရက်နေ့တွင် ခလရ (၃၉) တပ်ရင်းအပါအဝင် SAC ပူးပေါင်း တပ်ဖွဲ့များသည် ဒေးလိုကျေးရွာအုပ်စု၊ ဆဗ--- ကျေးရွာ၊ ဆဗ--- ကျေးရွာနှင့် ဆဂ--- ကျေးရွာတို့တွင် စစ်ကြောင်းထိုးလာခဲ့သည်။ SAC စစ်သားများရောက်ရှိလာသည်ကို သိရှိ၍ အဆိုပါကျေးရွာများရှိ ရွာသားများသည် ကြောက်ရွံ့ကြပြီး အနီးနားရှိ လုံခြုံသည့်နေရာများသို့ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်ခဲ့သည်။ ကလေးများ၏ပညာရေးကို ရှေ့ရှု၍ ကျောင်းသား မိဘများသည် ဆဗ--- ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူးနှင့် အစည်းအဝေးထိုင်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူးသည် ဒေသခံ KNU အာဏာပိုင်များနှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခဲ့သည်။ နောက်ဆုံး တွင် ပုံတွင်ပြထားသည့်အတိုင်း ရွာသားများသည် ကလေးများစာသင်ကြားနိုင်ရန်အတွက် စိုက်ပျိုးခြံထဲတွင် တဲကလေးများထိုး၍ စာသင် ပေးခဲ့သည်။ (ဓာတ်ပုံ- KHRG)

- စာသင်ကျောင်းများတွင် မတူညီသည့်သင်ရိုးညွှန်းတမ်းများကို သင်ကြားပေးသည့်အတွက် ကလေးများအနေဖြင့် ဘာသာ စကားအခက်အခဲများနှင့် ကြုံတွေ့ရကြောင်း တစ်ချို့စစ်ဘေးရှောင်ရွာသားများက တင်ပြကြသည်။
- ၂၀၂၄ နှင့် ၂၀၂၅ ခုနှစ်အတွင်း ကလေးများကျောင်းထွက်ရသည့် အဓိကအကြောင်းရင်းတစ်ခုမှာ ဆင်းရဲမွဲတေမှုဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ ကရင်ပြည်နယ်ရှိ ရွာသားအများစုသည် စားဝတ်နေရေးအတွက် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးကိုလုပ်ကိုင်ကြသည်။ သို့သော် ရွာသားများသည် စစ်ဘေးရှောင်ရပြီး ၎င်းတို့အိမ်ယာပိုင်ဆိုင်မှုများနှင့် အလုပ်အကိုင်များကို ထားရစ်ခဲ့ရသည်။ စစ်ဘေးရှောင်နေစဉ်အတွင်း ရွာသားများသည် အလုပ်လက်မဲ့ဖြစ်ခြင်း သို့မဟုတ် အလုပ်အကိုင်ရှားပါးခြင်းတို့ကြောင့် ၎င်း တို့၏စားဝတ်နေရေးကိုများစွာ ထိခိုက်စေပါသည်။

“ကျောင်းသားနဲ့ဆရာတွေက ဘောပင်ပဲကိုင်ကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ သူတို့က (SAC) ကျွန်မတို့ကို တိုက်ခိုက်တယ်။ (...) သူ တို့ကို ဘာမှပြန်မလုပ်နိုင်တဲ့ကျောင်းကို ဘာကြောင့်များတိုက်ခိုက်ရလဲဆိုတာ ကျွန်မကိုယ်တိုင်သူတို့ကိုမေးချင်တယ်။ ကျောင်းကိုပစ်မှတ်ထားတိုက်ခိုက်တာ သူတို့ရဲ့ရည်ရွယ်ချက်ကဘာလဲ။”

- ဒူးပလာယာခရိုင်၊ ကော်တရီမြို့နယ်၊ ဖလူးကျေးရွာအုပ်စုမှ နန်းလ---။

- ကျောင်းသင်ထောက်ကူပစ္စည်းများနှင့် ကျောင်းဆရာ/ဆရာမများ လုံလောက်စွာမရှိခြင်းကြောင့် ရွာသားများနှင့် ကလေးသူငယ်များသည်လည်း အရည်အသွေးရှိသောပညာရေးကို ရရှိရန်အခက်အခဲ စိန်ခေါ်မှုများနှင့် ကြုံတွေ့ရသည်။ SAC မှ စာသင်ကျောင်းများကို တိုက်ခိုက်သည့်အတွက်ကြောင့် ကျောင်းဆရာ၊ ဆရာမတော်တော်များများလည်း အလုပ်ထွက်လိုက်ကြသည်။
- ကလေးများသည် အသက်မပြည့်ပဲအိမ်ထောင်ကျသွား၍ ကျောင်းထွက်လိုက်ရသည့်အခြေအနေလည်းရှိကြောင်း ရွာသားများက တင်ပြခဲ့သည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သော ရွာသား (၂၇) ဦးသည် ၎င်းတို့ရပ်ရွာဒေသတွင် ကလေးများအသက်မပြည့်ပဲ၊ အရွယ်မရောက်သေးပဲ အိမ်ထောင်ကျခြင်း သို့မဟုတ် ကိုယ်ဝန်ဆောင်ရခြင်း စသည့်အခြေအနေကို အကျယ်တဝင့်ပြောပြခဲ့သည်။
- မြန်မာပြည်အရှေ့တောင်ပိုင်းတွင် မတူညီသည့်လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များက ကလေးများအားစစ်သားစုဆောင်းခြင်းကြောင့် ကလေးများသည် ၎င်းတို့ပညာရေးကို ဆက်လက်သင်ယူခွင့်မရနိုင်သည့် အခြေအနေလည်းရှိသည်။
- မြန်မာပြည်အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ ရွာသားအများစုသည် ၎င်းတို့ကလေးများအတွက် ပညာရေးသည် အရေးကြီးကြောင်းပြောပြလာပြီး ကလေးများကျောင်းတက်နိုင်ရန်အတွက် နည်းလမ်းများရှာဖွေကြိုးပမ်းခဲ့ကြသည်။ ထိုနည်းလမ်းများတွင် တောထဲသို့ကျောင်းပြောင်းရွှေ့၍ စာသင်ကြားပေးခြင်း၊ SAC တိုက်ခိုက်မှုအောက်မှလွတ်မြောက်ရန် ကလေးများအတွက် ဗုံးခိုကျင်းများဆောက်လုပ်ပေးခြင်း၊ ကျောင်းဆရာ/ဆရာမများ၏စားဝတ်နေရေးကို ကူညီထောက်ပံ့ပေးခြင်း သို့မဟုတ် ကလေးများကို နယ်စပ်ဒေသနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံသို့ပို့၍ ကျောင်းသွားထားပေးခြင်းတို့ ပါဝင်ပါသည်။

အခန်း ၃။ ကျန်းမာရေး အခွင့်အရေးရရှိခွင့်နှင့် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများ

အစီရင်ခံစာပြုစုသည့် ကာလအတွင်း မြန်မာပြည်အရှေ့တောင်ပိုင်းတွင် SAC သည် ကလေးများကြား ရောဂါဖြစ်ပွားနှုန်းများ မြင့်တက်စေမှုနှင့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုဖြစ်စေသည့် အခြေခံအကြောင်းတရားဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိခဲ့ရပါသည်။ ဤသည်မှာ ကျေးရွာများကို တိုက်ခိုက်ခြင်း၊ ခရီးသွားလာခွင့်အား ကန့်သတ်ချက်များချမှတ်ခြင်းနှင့် ဆေးခန်းများတွင် ကုသမှုစရိတ်များ မြင့်မားခြင်းများကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

- ဆေးပေးခန်းများအပေါ် SAC ၏ တိုက်ခိုက်မှုများကြောင့် ဆေးဘက်ဆိုင်ရာ အဆောက်အအုံများ ပျက်စီးခဲ့ပြီး ဆေးခန်းများနှင့် ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများအတွက် လုပ်ငန်းများပုံမှန်လည်ပတ်နိုင်စွမ်းကို ဟန့်တားမှုများ ဖြစ်စေပါသည်။ ရလဒ်အနေဖြင့် ကလေးသူငယ်များအတွက် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု လက်လှမ်းမီနိုင်ခွင့် မရှိခဲ့ပါ။ ဤတိုက်ခိုက်မှုများကြောင့်လည်း ရွာသားများသည် တိုက်ခိုက်မှုအတွင်း ဖမ်းဆီးခံရမည်ကို စိုးရိမ်နေကြရသဖြင့် ဆေးခန်းများနှင့် ဆေးရုံများသို့ ကုသမှုသွားရောက်ခံယူရန် ကြောက်ရွံ့နေကြရပါသည်။
- KHRG ၏ ၂၀၂၄ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီ ၂၀၂၅ ခုနှစ်၊ ဇွန်လအထိ မှတ်တမ်းပြုစုချက်အရ SAC မှ မြန်မာပြည်အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ ဆေးရုံ ၈ လုံးအား တိုက်ခိုက်ခဲ့ပြီး ဆေးရုံ ၆ လုံး ထိခိုက်ကာ ဆေးရုံ ၂ လုံးမှာ လုံးဝပျက်စီးသွားခဲ့ပါသည်။

“လေကြောင်းတိုက်ခိုက်မှုတွေကြောင့် ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းတွေကိုရှာရတာအရမ်းခက်ခဲပါတယ်။ ပဋိပက္ခကာလအတွင်းမှာ လိုအပ်တဲ့အချိန် ရွာထဲမှာဆရာဝန်တွေ၊ သူနာပြုတွေမရှိကြပါဘူး။”

မူကြော်(ဖာပွန်) ခရိုင်၊ ဒွေလိုးမြို့ နယ်၊ ထီးသာလူထု ကျေးရွာအုပ်စုရှိ ဒဏ်--- ကျေးရွာမှ နော်အဟ--- ။

- SAC ၏ ကျေးရွာများနှင့် စိုက်ခင်းများအပေါ်တိုက်ခိုက်မှုများကြောင့် ရွာသားများသည် ၎င်းတို့၏ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းပြုမှုများကို မထိန်းသိမ်းနိုင်တော့ဘဲ ၎င်းတို့အတွက်နှင့် ၎င်းတို့၏ကလေးများအားကျွေးမွေးရန် ကြိုးပမ်းရန်ကန်နေကြရပါသည်။ နေရပ်စွန့်ခွာထွက်ပြေးနေရခြင်းသည်လည်း ရွာသားများအား ၎င်းတို့၏ ပုံမှန်အစားအစာရရှိမှုလမ်းကြောင်းများ ရရှိမှုကို ဟန့်တားစေပြီး ကလေးငယ်များအား ငတ်မွတ်မှုဖြစ်ပွားနိုင်ခြေကို မြင့်တက်စေပါသည်။ အာဟာရချို့တဲ့ခြင်းသည် အဓိက စိုးရိမ်စရာကိစ္စရပ်တစ်ခုဖြစ်ကြောင်း မူကြော်ခရိုင်ရှိ ရွာသားများပြောပြခဲ့ကြပါသည်။
- SAC ၏ တိုက်ခိုက်မှုနှင့် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားမှုများကြောင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလုပ်ငန်းများအပေါ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများနှင့် ပညာရေးလက်လှမ်းမီနိုင်စွမ်းမရှိခြင်းများသည် ကလေးအရွယ်အိမ်ထောင်ကျခြင်းနှင့် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာကျန်းမာရေးပြဿနာများ ဖြစ်ပွားမှုကို မြင့်တက်စေပါသည်။
- ရွှေ့ပြောင်းခိုလှုံနေရချိန်တွင် ကလေးများသည် မလုံလောက်သောနေရာထိုင်ခင်း၊ မသန့်ရှင်းသောရေနှင့် ယေဘုယျအားဖြင့် သန့်ရှင်းမှုအားနည်းခြင်းတို့ကို ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့ရသည်။ ငှက်ဖျားနှင့် သွေးလွန်တုပ်ကွေးကဲ့သို့သောခြင်မှတ်ဆင့် ကူးစက်တတ်သည့်ရောဂါများကိုလည်း ကလေးများ ခံစားရကြောင်းကို ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်နေထိုင်သည့်ရွာသားများမှ ကြာခဏ

တင်ပြကြသည်။ ထိုသို့သော အတွေ့အကြုံများကြောင့် ကလေးများတွင် ကူးစက်ရောဂါများ၊ အရေပြားရောဂါပိုးဝင်ခြင်းများနှင့် အစားအသောက်မှတစ်ဆင့် ကူးစက်တတ်သောရောဂါများ ပိုမိုဖြစ်ပွားလာခဲ့ပါသည်။

- SAC ၏ စစ်ဆေးရေးဂိတ်များ ညမထွက်ရအမိန့်ချမှတ်ထားခြင်းနှင့် အဓိကလမ်းမကြီးများပေါ်ရှိ လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များ တပ်စွဲနေခြင်း စသည်တို့ကြောင့် ရွာသားများသည် အရေးပေါ်ကျန်းမာရေးကုသမှုခံယူရန် ဟန့်တားမှုများ မကြာခဏ ဖြစ်ပွားပြီး ပြည်သူများအတွက် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုရယူရန် အလွန်ပင်ခက်ခဲစေပါသည်။ ထိုကဲ့သို့သော တင်းကြပ်ကန့်သတ်ချက်များ၊ ကျန်းမာရေးဝန်ဆောင်မှုဌာနများနှင့် အလှမ်းဝေးကွာမှုများစသည့် အခက်အခဲများကြောင့် ဆေးရုံများသို့သွားရောက်ရာလမ်းတွင် ကလေးငယ်များနှင့် မွေးကင်းစကလေးများ သေဆုံးခဲ့ရကြောင်း ရွာသားများက တင်ပြခဲ့ကြပါသည်။
- SAC ၏ အဆက်မပြတ်တိုက်ခိုက်ခြင်းများ၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးလမ်းကြောင်းများပေါ်တွင် တည်ရှိနေခြင်းများနှင့် စစ်ဆေးရေးဂိတ်များရှိ SAC စစ်သားများမှ ကုန်ပစ္စည်းများနှင့် ဆေးဝါးဆိုင်ရာ ပစ္စည်းကိရိယာများကို သိမ်းဆည်းခြင်းများ စသည်တို့ကြောင့် မြန်မာပြည်အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ အထူးသဖြင့် ကျေးလက်ဒေသရှိ ဆေးခန်းများအတွက် ကလေးများ၏ ကျန်းမာရေးလိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းနိုင်ရန် လုံလောက်သောဆေးဝါးများ စုဆောင်းထားရှိရန် ခက်ခဲစေပါသည်။

“ဆေးဝါးတွေ ပို့ဆောင်ဖို့ လမ်းမရှိပါဘူး။ သူတို့ (SAC) က ဒီကို ဆေးဝါးတွေ သယ်ပို့ခွင့်မပြုဘူး။”

- တောအူး (တောင်ငူ) ခရိုင်၊ ထောတထူ (ထန်းတပင်) မြို့နယ်၊ ဇရပ်ကြီးတောင်ခြမ်း ကျေးရွာအုပ်စု၊
 ဃဇ--- ရွာတွင် နေထိုင်သူ ဦးကဃ---။

- မြန်မာပြည်အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ ကျေးလက်ဒေသများတွင် ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများမှ ကလေးများအတွက် ကာကွယ်ဆေးထိုးနှံရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်း လျော့နည်းသွားစေသည့် အကြောင်းအရင်းတစ်ရပ်မှာ လမ်းများတစ်လျှောက်တွင် SAC ၏တိုက်ခိုက်မှု သို့မဟုတ် ပစ္စည်းကိရိယာများ သိမ်းဆည်းခံရခြင်း စသည့်အန္တရာယ်များကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။
- SAC မှ ဆေးဝါးပစ္စည်းများကို သိမ်းဆည်းခြင်းသည် ကျေးလက်ဒေသရှိ ဆေးခန်းငယ်များအား ပစ္စည်းကိရိယာများ အပြည့်အစုံထားရှိရန်ခက်ခဲစေပြီး SAC ၏တိုက်ခိုက်မှုများကြောင့် ကျေးလက်ဆေးခန်းများသည် ၎င်းတို့၏ ပစ္စည်းကိရိယာများ ဖျက်ဆီးခံရမည်ကို စိုးရိမ်ရသဖြင့် ပိုမိုအဆင့်မြင့်သော ပစ္စည်းကိရိယာများထားရှိရန်မဆောင်ရွက်နိုင်ကြပေ။
- SAC ၏ ဆေးခန်းများရှိရာ ဒေသများမှ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခံယူသူများက ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု ကုန်ကျစရိတ်အတွက် ငွေကြေးပေးချေရန်အခက်အခဲရှိကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။ KDHWS ဆေးခန်းမှ ကျန်းမာရေးဝန်ဆောင်မှု ရယူခြင်းအကြောင်း ဆွေးနွေးခဲ့သည့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခံယူသူများသာလျှင် ငွေကြေးအခက်အခဲများနှင့်ပတ်သက်၍ စိုးရိမ်မှုများရှိကြောင်း ဖော်ပြခဲ့သည်။ ဤသည်မှာ SAC ဆေးခန်းများက ရွာသားများအား ကုသမှုကုန်ကျစရိတ်များကို ကောက်ခံသော်လည်း KDHWS သို့မဟုတ် ကျေးရွာအဆင့်တွင် လည်ပတ်သောဆေးခန်းများက ရွာသားများအတွက် အခမဲ့ကုသပေးခြင်း သို့မဟုတ် ကုန်ကျစရိတ်အနည်းငယ်ဖြင့်သာ ကောက်ခံသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။
- ရွာသားများသည် ကလေးများဒဏ်ရာရရှိခြင်းနှင့် ဖျားနာခြင်းများအတွက် ကုသမှုခံယူနိုင်စေရန် အဆင့်ဆင့်လုပ်ဆောင်ကြရပါသည်။ ထိုသို့လုပ်ဆောင်ရာတွင် ကလေးမိဘများ၊ ရွာသူရွာသားများနှင့် ဒေသခံရပ်ရွာခေါင်းဆောင်များ စုပေါင်းပြီး ဖျားနာသော သို့မဟုတ် ဒဏ်ရာရသောကလေးများကို ဆေးရုံပို့ဆောင်ရန် ကူညီခြင်း သို့မဟုတ် ကလေးများအတွက် ဆေးဝါးရှာဖွေရန် ကူညီခြင်းများ ပါဝင်ပါသည်။

ဤဓာတ်ပုံကို ၂၀၂၅ ခုနှစ်၊ မေလတွင် တောအူး (တောင်ငူ) ခရိုင်၊ ဒေါ်ဖားခိုမြို့နယ်၊ ဒေးလိုမူနီလာကျေးရွာအုပ်စု၊ ဃဒ--- ကျေးရွာအနီးရှိ လမ်းတစ်လမ်းအပေါ်၌ ရိုက်ယူခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ၂၀၂၅ ခုနှစ်၊ မေလ ၂၉ ရက်နေ့တွင် စောကဆ--- အမည်ရှိ အသက် ၁၃ နှစ်အရွယ် ရွာသား တစ်ဦးသည် သူ၏သူငယ်ချင်းနှစ်ဦးနှင့်အတူ (၁၃) မိုင်မြို့သို့ သွားရောက်စဉ် ကလေးလိုမူနီလာကျေးရွာအုပ်စု၊ ဃဒ--- ရွာတွင် မြေမြုပ်မိုင်း ပေါက်ကွဲမှုကြောင့် ထိခိုက်ဒဏ်ရာရရှိခဲ့သည်။ သူ၏ ညာဘက်ခြေထောက်၊ ညာဘက်လက်မောင်းနှင့် ရင် ဘတ် စသည့်နေရာများတွင် ဒဏ်ရာရရှိခဲ့သည်။ ဤဓာတ်ပုံသည် ရွာသားများက စောကဆ--- အား ဃဒ--- ရွာမှ ဒေးလိုမူထော်ကျေးရွာအုပ်စု၊ ဃဗ--- ရွာရှိ ဆေး ခန်းသို့ ပုခက်ဖြင့် သယ်ဆောင်သွားသည့် ပုံဖြစ်ပါသည်။ (ဓာတ်ပုံ- KHRG)

အခန်း ၄။ ကလေးများ၏ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် စိတ်ကျန်းမာရေးအပေါ် ခြိမ်းခြောက်မှုများ

ဗမာစစ်တပ်စစ်သားများ၏ ကျေးရွာများအပေါ် ကျူးလွန်တိုက်ခိုက်မှုများသည် ကလေးများ၏ မိသားစုဝင်များနှင့် မိတ်ဆွေ သူငယ်ချင်းများအား အသက်သေဆုံးစေခြင်းနှင့် ထိခိုက်ဒဏ်ရာရစေခြင်း၊ နေအိမ်များပျက်စီးခြင်းအပြင် ဆင်းရဲမွဲတေမှု၊ အစား အစာမလုံလောက်မှု၊ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရမှုနှင့် နေရပ်ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်မှုများဖြစ်စေသည့်အတွက် ၎င်းတို့၏လူမှုရေးနှင့် စိတ် ပိုင်းဆိုင်ရာကျန်းမာရေးအပေါ် ဆိုးဆိုးရွားရွား ထိခိုက်မှုများရှိပါသည်။

- တိုက်ခိုက်မှုများကြောင့် ၎င်းတို့၏ကျေးရွာများနှင့် နေအိမ်များတွင် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည့် ချိုးဖောက်မှုများနှင့် နေအိမ်နှင့်မိသားစု ဝင်ဆုံးရှုံးခဲ့ရသည့် အခြေအနေများကို ကိုယ်တိုင်မြင်တွေ့ရသည့် ကလေးများသည် အလွန်အမင်းကြောက်ရွံ့မှုနှင့် တုန်လှုပ် ခြောက်ခြားမှုများကိုခံစားရကြောင်း ရွာသားများကတင်ပြခဲ့သည်။ အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်မှုများကို မြင်တွေ့ရသော ကလေး များသည် အသက်ရှူခက်ခြင်း၊ ကိုယ်ခန္ဓာတုန်လှုပ်ခြင်းနှင့် ယာယီဆွံ့အခြင်းများကို ခံစားကြရသည်။
- ကာလကြာမြင့်စွာ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားလျက်ရှိသော တိုက်ပွဲများကြားတွင် ရရှိလာသည့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ထိခိုက်ခံစားမှု များသည် တိုက်ပွဲများ ပြီးဆုံးသည့်တိုင် လပေါင်းများစွာ (နှစ်ပေါင်းများစွာအထိ) ကျန်ရှိလျက်ရှိပြီး ကလေးများ၏ လေ့လာ သင်ယူမှု စွမ်းရည်၊ လူမှုပေါင်းသင်းဆက်ဆံရေးနှင့် နေ့စဉ်အသက်ရှင်သန်နေထိုင်မှုတွင် လုံခြုံစိတ်ချမှုရှိခြင်းအပေါ် သက် ရောက်လျက်ရှိသည်။

“လေကြောင်းနဲ့ ဗုံးကြဲတဲ့အခါ၊ စစ်ကောင်စီက လက်နက်ကြီးတွေပစ်တဲ့အခါဆိုရင် ကျွန်တော် အိမ်မှာ တယောက်ထဲ နေရမှာကို ကြောက်တယ်။ ကျွန်တော်သေမှာစိုးတယ်။”

- ဒူးသထူးခရိုင်၊ သထူ (သထုံ) မြို့နယ်၊ တမောဒေါကျေးရွာအုပ်စု၊ ည၀--- ကျေးရွာမှ အသက် ၁၂ နှစ် အရွယ် စောကက---။

- ပဋိပက္ခများနှင့် အကြမ်းဖက်မှုများကြောင့် ကလေးများအနေနှင့် ၎င်းတို့၏ကျေးရွာတွင် ပုံမှန်အတိုင်း အသက်ရှင်နေထိုင်ရန် အင်အားမရှိကြောင်းနှင့် စိတ်ဓါတ်တက်ကြွမှုကျဆင်းလာကြောင်း ကလေးများက တင်ပြခဲ့သည်။ ၎င်းတို့၏ကျေးရွာအား တိုက်ခိုက်နေမှုများနှင့် သင်ခန်းစာအပေါ် အာရုံစိုက်ရန် ရုန်းကန်နေရသည့်အတွက် အချို့ကလေးများသည် ၎င်းတို့၏ရွာတွင်နေထိုင်လိုစိတ်မရှိပေ။
- လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခနှင့် တိုက်ခိုက်မှုများကြား မိဘများ၊ ဆွေမျိုးသားချင်းများနှင့် ကြည့်ရှုပြုစုသူများ သေဆုံးခြင်းနှင့် ထိခိုက်ဒဏ်ရာရသည့်အခါ ကလေးများ၏ မိသားစုသာယာပျော်ရွှင်မှုအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိပြီး ကလေးများအတွက် ဂရုစိုက်မှုနှင့် အကာအကွယ်ပေးမှု ဆုံးရှုံးတတ်သည်။
- ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေသော လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများသည် မိသားစုများအား နေရပ်ရွှေ့ပြောင်းနေ ထိုင်စေခြင်း၊ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုကို တိုးမြှင့်လာစေခြင်းနှင့် ကလေးများအား အိမ်နှင့်ဝေးရာ အဆောင်များတွင် သွားရောက်နေထိုင် ပညာသင်ယူစေသည်။ အချို့ကလေးများက ရန်လိုခြင်းနှင့် မိသားစုနှင့် လူမှုအသိုက်အဝန်းအတွင်း လူမှုဆက်ဆံရေး ပြုလုပ်မှုမရှိခြင်း အပါအဝင် အနှုတ်လက္ခဏာဆောင်သည့် စိတ်ခံစားချက်များနှင့် အမူအကျင့် ပြောင်းလဲမှုများကို တင်ပြခဲ့ကြသည်။
- မြန်မာပြည်အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ ကလေးများသည် ကစားခြင်းအား ၎င်းတို့ စိတ်ဖြေလျှော့ရန်နှင့် ပျော်ရွှင်မှု၏ အရင်းအမြစ်တစ်ခုအဖြစ် ဖော်ပြခဲ့ကြသည်။ သို့သော်လည်း များသောအားဖြင့် မြန်မာပြည်အရှေ့တောင်ပိုင်းမှ ကလေးများသည် ပဋိပက္ခနှင့်စပ်ဆက်သည့် ချိုးဖောက်မှုအန္တရာယ်များကြောင့် ဆော့ကစားခွင့်မရကြပေ။

“၂၀၂၁ ခုနှစ် နောက်ပိုင်းမှာ ကလေးတွေက ကစားခွင့်မရသလို လွတ်လပ်မှုလည်း မရှိတော့ဘူး။ သူတို့လေးတွေရဲ့ ပျော်ရွှင်မှုတွေ ဆုံးရှုံးရတယ်။ တချို့ကလေးတွေက အပြင်မထွက်ပဲ တိတ်တိတ်လေးပဲ နေတော့တယ်။ သူတို့ကို လူတွေ စကားပြောရင် စိတ်ဆိုးကြတယ်။ သူတို့ရဲ့ စိတ်ထဲမှာ နာကျင်နေတယ်။ သူတို့က မပျော်ဘူး။”

- မူကြော်ခရိုင်၊ ဒွဲလိုးမြို့နယ်၊ ထီးသဘလုထ ကျေးရွာအုပ်စု၊ ဒဂ--- ကျေးရာမှ နော်အလ---

- ရွာသားများက ကရင်လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့အား တင်ပြခဲ့သည်မှာ မြန်မာပြည်အရှေ့တောင်ပိုင်းမှ ကလေးများသည် ဆေးရွက်ကြီး၊ ကွမ်းယာ၊ အရက်နှင့် ‘ယာဘ’ (စိတ်ကြွဆေးပြား) အပါအဝင် အပျော့နှင့် အပြင်းစားမူးယစ်ဆေးဝါး နှစ်မျိုးလုံးကို သုံးစွဲလျက်ရှိသည်။ ကလေးများမှ မူးယစ်ဆေးဝါးများ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် အသုံးပြုနေကြောင်း မေးခွန်းဖြေကြားသူ ၂၃ ဦး က ထည့်သွင်းဖော်ပြခဲ့သည်။
- မြန်မာပြည် အရှေ့တောင်ပိုင်းမှ ကလေးများသည် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများကြားတွင် နေထိုင်ကြရသော်လည်း ၎င်းတို့အနေဖြင့် ကစားရန်၊ ပျော်ရွှင်ရန်နှင့် အိပ်ခြင်းစားခြင်းကဲ့သို့ နေ့စဉ်ဘဝအစိတ်အပိုင်းများတွင် သာယာစွာနေထိုင်ရန် ကြိုးပမ်းလျက်ရှိကြောင်း အချို့ရွာသားများက ဖော်ပြခဲ့သည်။

ဤပုံကို ၂၀၂၄ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လတွင် မူကြော်ခရိုင်၊ ဘူးသို့မြို့နယ်၊ ခေးပူကျေးရွာအုပ်စု၊ ညရ--- စစ်ရှောင်စခန်းတွင် ရိုက်ယူခဲ့သည်။ ၂၀၂၄ ခုနှစ်၊ မတ်လတွင် SAC တပ်ဖွဲ့များနှင့် KNLA တပ်ဖွဲ့များ ဘူးသို့မြို့နယ်တွင် တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားခဲ့ရာ SAC မှ မြို့နယ်အတွင်းရှိ ကျေးရွာများသို့ လေကြောင်း တိုက်ခိုက်မှုနှင့် လက်နက်ကြီးပစ်ခတ်မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် မဲကလောကျေးရွာအုပ်စု၊ ညရ--- နှင့် ညဝ--- ကျေးရွာများမှ ရွာသူရွာသား အများအပြားသည် ညရ--- စစ်ရှောင်စခန်းသို့ ထွက်ပြေးခဲ့ကြသည်။ ပုံတွင် စစ်ရှောင်စခန်းတွင်း ကလေးများ ထုတ်စည်းတိုး ကစားနေကြသည့် ပုံဖြစ်သည်။ ‘ထုတ်စည်းတိုး’ကစားနည်းသည် မြေပြင်တွင် အဖွဲ့နှစ်ဖွဲ့မှ ကစားသမားများ ဆွဲထားသည့် မျည်းကြောင်းများမှ တစ်ဦးကို တစ်ဦး ပြေးဖြတ်ကစားရသည့် နည်းဖြစ်သည်။ (ဓာတ်ပုံ- KHRG)

အခန်း ၅။ ကလေးများအပေါ် အကြမ်းဖက်ကျူးလွန်မှုများ

မြန်မာပြည်အရှေ့တောင်ပိုင်းမှ ကလေးများသည် ၎င်းတို့အတွက် အသက်အန္တရာယ်ရှိသော၊ ဂုဏ်သိက္ခာ ကျဆင်းစေသော၊ အနာဂတ်အားရိုက်ချိုးနေသည့် အကြမ်းဖက်ချိုးဖောက်မှုများကို ဆက်လက်ရင်ဆိုင်နေကြရသည်။ ဤချိုးဖောက်မှုများသည် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများနှင့် အမြစ်တွယ်လျက်ရှိသော ပြစ်ဒဏ်ကင်းလွတ်ခွင့်ရရှိခြင်းများကြောင့် ဖြစ်ပွားနေခြင်းဖြစ်သည်။ ဤသို့လုပ်ဆောင်မှုများကြားတွင် ကလေးများသည် အကြမ်းဖက်မှုများအားရင်ဆိုင်ရသည့်အခါ ၎င်းတို့ကိုယ်ကိုကာကွယ်ရန် လူမှုအသိုက်အဝန်းနှင့် အတူကြိုးပမ်းမှုများမှ ၎င်းတို့၏ကြံ့ခိုင်မှုများကို အထင်အရှားတွေ့မြင်နိုင်သည်။

၅.၁။ ကလေးများအား သတ်ဖြတ်ခြင်းနှင့် ထိခိုက်ဒဏ်ရာရရှိစေခြင်း

၂၀၂၄ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလနှင့် ၂၀၂၅ ခုနှစ်၊ ဇွန်လကြားတွင် အကြမ်းဖက်ကျူးလွန်မှုများကြောင့် အနည်းဆုံး ကလေး ၃၀ ဦး သေဆုံးခဲ့ပြီး ၁၀၃ ဦး ဒဏ်ရာရရှိခဲ့သည်။ ဖြစ်ရပ်အများအပြားကို SAC မှ ကျူးလွန်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး ဖြစ်ရပ်အနည်းငယ်မှာ အမည်မသိရသောအဖွဲ့များ သို့မဟုတ် တော်လှန်ရေးအဖွဲ့များမှ ကျူးလွန်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဤချိုးဖောက်မှုများက ကလေးများအား အန္တရာယ်တွင်းသို့ ပို့နေခြင်း၊ ပြည်သူများ၏ နေရာများအား စစ်ရေးပစ်မှတ်နေရာများအဖြစ် အသုံးပြုခြင်းနှင့် ကလေးများအား တိုက်ရိုက်ထိခိုက်စေနိုင်သည့် SAC ၏ လုပ်ရပ်များကိုထင်ဟပ်နေသည်။ ဒေသတွင်းသတ်မှတ်ထားသည့် ကရင်ပြည်နယ်၏ခရိုင် (၇)ခုလုံးတွင် နေ့စဉ်လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်များ ဆောင်ရွက်နေစဉ် ကလေးများထိခိုက်ခြင်းများ ပါဝင်သည့်ဖြစ်ရပ်များအား မှတ်တမ်းတင် ထားလျက်ရှိသည်။

- SAC တပ်များမှ လေကြောင်းတိုက်ခိုက်မှုများနှင့် လက်နက်ကြီးပစ်ခတ်မှုများကို မြန်မာပြည်အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ ကျေးရွာများအပေါ် အဆက်မပြတ်ပြုလုပ်လျက်ရှိပါသည်။ KHRG မှ ရရှိသည့် အစီရင်ခံစာများအရ ကလေးများအား အဓိကထိခိုက်

ဒဏ်ရာရစေသော အဓိကအကြောင်းရင်းမှာ လက်နက်ကြီးပစ်ခတ်မှုဖြစ်ပြီး လေကြောင်းတိုက်ခိုက်မှုများမှာ ကလေးများ အားသေဆုံးစေသည့် အကြောင်းရင်းဖြစ်သည်။ ကျေးရွာများအတွင်းနှင့် လူမှုဝန်းကျင်များတွင်ဖြစ်ပွားခဲ့သောဖြစ်ရပ်များသည် မြန်မာပြည်အရှေ့တောင်ပိုင်းတွင်နေထိုင်ကြသော ကလေးများအနေနှင့် SAC ၏သေစေနိုင်လောက်သော တိုက်ခိုက်မှုများကို ခံစားရစေနိုင်ကြောင်း မီးမောင်းထိုးပြလျက်ရှိသည်။ ချက်ခြင်းသေဆုံးခြင်းနှင့် ထိခိုက်ဒဏ်ရာရခြင်းများအပြင် အမြောက်ကျည်ဆံများကြောင့် ထိခိုက်ဒဏ်ရာရခြင်းများကလည်း ကလေးငယ်များအားခြေလက်ဖြတ်တောက်ရသည့်အတွက် နာတာရှည်ခံစားရခြင်း၊ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာထိခိုက်မှုများနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းဆိုင်ရာအခက်အခဲများစသည့်ရှေ့ပြည် သက်ရောက်မှုများ ဖြစ်စေနိုင်သည်။

- ဤတိုက်ခိုက်မှုများကို များသောအားဖြင့် ကလေးများ နေ့စဉ်လုပ်ငန်းဆောင်တာများ လုပ်ဆောင်နေစဉ်အချိန်နှင့် လူထုစုဝေးသည့်အချိန်တွင်လည်း ခွဲခြားသတ်မှတ်ခြင်းမရှိပဲ နေ့စဉ်ညဆက် ကျေးရွာများအပေါ် ကြိုတင်သတိပေးခြင်းမရှိတိုက်ခိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ အနီးအနားတွင် တိုက်ပွဲများဖြစ်ပွားခြင်းမရှိသော်လည်း ကလေးအများအပြား သေဆုံးဒဏ်ရာရခဲ့ကြရသည်။ အချို့သောထိခိုက်သေဆုံးမှုများသည် အနီးအနားဝန်းကျင်ဒေသတွင် တိုက်ပွဲများဆက်လက်ဖြစ်ပွားခြင်း သို့မဟုတ် SAC လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့မှ တော်လှန်ရေးတပ်သားများ၏ တိုက်ခိုက်ခြင်းခံရသည့် အချိန်များတွင် ရွာသားများအား တုန့်ပြန်တိုက်ခိုက်သည့်အခါ ဖြစ်ပွားခဲ့ပါသည်။

“ကျွန်တော် ကလေးတစ်ယောက်၊ သူ့အမေနဲ့ အဖေတို့ မီးလောင်ပြီးဆုံးသွားတာကိုတွေ့ပေမယ့် သူတို့မျက်နှာကို မမှတ်မိနိုင်တော့ဘူး။ ကျွန်တော် အရမ်းစိတ်မကောင်းဘူး။ အဲ့ဒီနေရာကနေ ပြန်လာပြီးတဲ့နောက်မှာ သူတို့ကို အမြဲမျက်လုံးထဲမှာ မြင်နေတယ်။”

— မူကြော်ခရိုင်၊ ဘူးသိုမြို့နယ်၊ ကျော်ပါကျေးရွာအုပ်စု၊ ဂဃ--- ကျေးရွာမှ စိုင်း အခ--- ။

- မြန်မာစစ်တပ်သည် ၎င်း၏ စစ်ရေးတိုက်ခိုက်မှုနှင့် နည်းဗျူဟာ၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအဖြစ် အရပ်သားများ နေထိုင်၊ လုပ်ကိုင်စားသောက်သည့် နေရာများတွင် မြေမြှုပ်မိုင်းများအား ဆက်လက်ထောင်ထားလျက်ရှိသည်။ KNLA နှင့် PDF အပါအဝင် အခြားလက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များကလည်း မြေမြှုပ်မိုင်းများအား အသုံးပြုကြသည်။ လက်နက်ကြီးများ ပစ်ခတ်ပြီးနောက် မပေါက်ကွဲပဲ ကျန်ရစ်နေသေးသည့် လက်နက်ခဲယမ်းများကလည်း ထိုညစ်ညမ်းမှုကို ဖြစ်စေသည့် အကြောင်းအရင်းတစ်ခု အပါအဝင်ဖြစ်သည်။
- ဤပုန်းကွယ်နေသည့် လက်နက်ခဲယမ်းများသည် အရပ်သားများ၏ နေရာဒေသများတွင် နေရာအနှံ့ ပျံ့နှံ့လျက်ရှိပြီး ကလေးများအတွက် အန္တရာယ်ကြုံရနိုင်ချေ မြင့်မားစေသည်။ ကလေးများသည် ကစားနေချိန် သို့မဟုတ် နေ့စဉ်လုပ်ငန်းဆောင်တာများလုပ်ဆောင်နေချိန်တွင် ထိုလက်နက်များအား ကစားစရာပစ္စည်း သို့မဟုတ် အသုံးဝင်သည့် ပစ္စည်းအဖြစ် မှားယွင်းထိကိုင်မိသဖြင့် မိုင်းနှင့် မပေါက်ကွဲသေးသည့်လက်နက်ခဲယမ်းများအန္တရာယ်ကို ကြုံတွေ့နိုင်ချေမြင့်သူများဖြစ်သည်။ စနစ်တကျ အမှတ်အသားပြုလုပ်မှု မရှိခြင်းနှင့် မြေမြှုပ်မိုင်းအန္တရာယ်နှင့် ပတ်သက်၍ အသိပညာပေးမှု မရှိခြင်းတို့သည် ထိုအန္တရာယ်အား ပိုမိုဆိုးရွားစေသည်။
- SAC တပ်ဖွဲ့များကျင့်သုံးသော တွေ့လျှင်ပစ်သည့်မူဝါဒကြောင့် ကလေးငယ်များ သေဆုံးမှုဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။ တွေ့လျှင်ပစ်သည့်မူဝါဒသည် ဆယ်ကျော်သက် ယောက်ျားလေးများအပေါ် အထူးသဖြင့် သက်ရောက်မှုရှိပြီး အကြောက်တရားထည့်သွင်းပေးရန်နှင့် ပြစ်ဒဏ်ကင်းလွတ်ခွင့် ရရှိနေသဖြင့် တရားလက်လွတ်ဖမ်းဆီးခြင်း သို့မဟုတ် အတူပါလာသူများနှင့် မိသားစုဝင်များအား နှိပ်စက်ခြင်းများလည်း ပါဝင်လာတတ်သည်။

၅.၂။ ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခြင်း၊ အစပျောက်ပစ်ခြင်းနှင့် ဆက်စပ်သည့် ချိုးဖောက်မှုများ

၂၀၂၄ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ မှ ၂၀၂၅ ခုနှစ်၊ ဇွန်လအထိ KHRG မှ မြန်မာစစ်တပ်၏ ကလေးများအား အဓမ္မဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းမှု (၈) ခုနှင့် အစပျောက်ခြင်း (၂) ခုတို့ကို မှတ်တမ်းတင်ခဲ့သည်။ ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခြင်းများသည် အနည်းငယ်သော သံသယသို့မဟုတ် လုပ်ကြံပြောဆိုမှုများကို ဖမ်းဆီးခြင်းဖြစ်သည်။ မှတ်တမ်းတင်ခဲ့သည့် ဖြစ်ရပ်တစ်ခုတွင် KNLA မှ ကျူးလွန်သည့် ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းပြီး ကျူးလွန်သည့်ဖြစ်ရပ်တစ်ခု ပါဝင်သည်။

- ထိုသို့စွပ်စွဲမှုများတွင် လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေး အဖွဲ့များအား ပံ့ပိုးခြင်း၊ သို့မဟုတ် လက်နက်ကိုင် တိုက်ပွဲများဖြစ်ပြီး နောက်တွင် နောက်ဆက်တွဲအဖြစ် ဗမာစစ်တပ်မှ ဖမ်းဆီးခြင်း ဖြစ်သည်။ အချုပ်ခန်းသို့ရောက်သည်နှင့် ကလေးများသည် ညှဉ်းပမ်းနှိပ်စက်မှုနှင့် အကြမ်းဖက်မှုများကို ရင်ဆိုင်ကြရသည်။

- အချို့သောဖြစ်ရပ်များတွင် ကလေးများသည် ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခံရပြီးနောက် အစပျောက်သွားကြသည်။ အစပျောက်ပစ်ခြင်းများသည် မိသားစုဝင်များအား ၎င်းတို့ကလေးများ၏ ကံကြမ္မာနှင့် တည်ရှိနေမည့် နေရာများနှင့်ပတ်သက်၍ မသေချာမရေရာမှုများ ဖြစ်စေသည်။ ထိုသို့သော ဖြစ်ရပ်များကို ကြောက်ရွံ့သည့်အတွက် မိဘများသည် ကလေးများ၏ လှုပ်ရှားသွားလာမှုများကို ကန့်သတ်လာပြီး တစ်ဦးတည်း ခရီးထွက်ခြင်းကိုလည်း ခွင့်မပြုတော့ပေ။

“တကယ်လို့ ကလေးတွေက စစ်ကောင်စီတပ်သားတွေနဲ့ တွေ့တဲ့အခါ သူတို့က သံသယရှိတယ်လို့ ယူဆတာနဲ့ ဖမ်းဆီးခံရတာပဲ။ ပြီးတော့ ကလေးတွေကို အပြစ်ပေးတဲ့အနေနဲ့ နေပူကျတဲမှာ ခူးထောက်ခိုင်းတယ်။ အဖမ်းခံရတဲ့သူအများစုက အသက် ၁၆ နှစ်ကနေ အသက် ၂၀ ကြား အရွယ်တွေပဲ။”

— တောအူးခရိုင်၊ ဂစ--- မြို့မှ ဒေသတွင်း အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်သော စောမဒ--- ။

၅.၃။ ကလေးများအား လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်မှုများ

ကျူးလွန်သူစစ်သား၏ လက်တုန့်ပြန်ခြင်းခံရမည်ကို ကြောက်ရွံ့ခြင်းနှင့် ၎င်းတို့၏တပ်မှူးများမှ အကာအကွယ်ပေးထားခြင်းများက အသက်ရှင်ကျန်သည့် ကျူးလွန်ခံရသူများနှင့် ၎င်းတို့၏ မိသားစုဝင်များအနေ နှင့် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်မှုများအတွက် တရားမျှတမှုရှာဖွေရန် ဟန့်တားလျက်ရှိသည်။ ၂၀၂၄ ခုနှစ်တွင် SAC စစ်သားများမှ ကလေးငယ်တဦးအား မုဒိန်းကျင့်သည့် ဖြစ်ရပ်တစ်ခုကို တင်ပြခဲ့သည်။

၅.၄။ လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များအတွင်း ကလေးစစ်သား စုဆောင်းခေါ်ယူခြင်း

- SAC စစ်မှုထမ်းဥပဒေတွင် အနည်းဆုံး အသက် ၁၈ နှစ်ရှိသူများကိုသာ စစ်သားစုဆောင်းရန်အတွက် ပြဌာန်းထားသော်လည်း အသက် ၁၅ နှစ်မှ ၁၇ နှစ်ရှိ အသက်ငယ်ရွယ်သောကလေးသူငယ်များသည် စစ်သားအဖြစ် စုဆောင်းခေါ်ယူခြင်းခံရကြပြီး ရှေ့တန်းသို့ပို့ခြင်း ခံကြရကြောင်း သက်သေခံများမှ တင်ပြခဲ့ပါသည်။ ဤကဲ့သို့သောအပြုအမူများကြောင့် ကြောက်ရွံ့မှုများ၊ နေရပ်ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်နေမှုများနှင့်အတူ ပညာရေးနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းမှုအဟန့်အတားများ ပို၍ ကျယ်ပြန့်စွာ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ပါသည်။
- SAC ၏ စစ်သားစုဆောင်းခြင်းသည် မြို့ပေါ်၊ SAC ထိန်းချုပ်နယ်မြေဒေသများ သို့မဟုတ် ရောနှောထိန်းချုပ်နယ်မြေ ဒေသများတွင် အဖြစ်များလျက်ရှိပါသည်။ ကလေးသူငယ်အချို့သည် ဖမ်းဆီးခံရပြီးသည့်နောက် SAC ၏ဖမ်းဆီးထားသော လူဦးရေသတ်မှတ်ချက် အရေအတွက်ပြည့်ပြီဆိုပါက လူများအားဖမ်းဆီးထားသော စစ်သားစုဆောင်းရေးဗဟိုသို့ ပို့ဆောင်ခြင်းခံရကြပါသည်။

“သူတို့ (SAC စစ်သား) တွေက စစ်တပ်ထဲဝင်ဖို့ ကိုယ်ခန္ဓာကြံ့ခိုင်မှုရှိတယ်လို့ ထင်တဲ့သူတွေကို ဖမ်းဆီးတယ်။ သူတို့ရဲ့ အသက်အရွယ်က ကိစ္စမရှိဘူး။ နောက်ပြီးတော့အခုအချိန်က သူတို့တွေက စစ်သားပိုပြီးလိုအပ်လို့ သူတို့ကိုအတင်းအကြပ်စစ်သားတွေလုပ်ခိုင်းတယ်။”

— မူးမြို့နယ်၊ ဂထ--- ကျေးရွာအုပ်စု၊ ဂထ--- ကျေးရွာမှ လူမှုအသိုက်အဝန်းအဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးဖြစ်သူ စောမလ--- ။

- မြန်မာပြည်အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ အသက်မပြည့်သေးသော ကလေးသူငယ်များကို စစ်တပ်ထဲသို့ စုဆောင်းခေါ်ယူခြင်းကို KNU ၏မူဝါဒများတွင် တားမြစ်ထားသော်လည်း KNLA တပ်သားများနှင့် အခြားလက်နက်ကိုင် တော်လှန်ရေးအဖွဲ့များကလည်း အသက်မပြည့်သေးသောလူငယ်များကို ၎င်းတို့၏တပ်ထဲသို့ စုဆောင်းခေါ်ယူအသုံးပြုခဲ့ကြသည်။
- အချို့ဒေသတွင်ရှိသော KNLA မြေပြင်တပ်သားများသည် ၎င်းတို့၏တပ်ကို ဝင်ရောက်ဖြည့်တင်းရန် ‘တစ်အိမ်ထောင်လျှင် တစ်ယောက်’ ကျင့်သုံးမှုကို တောင်းဆိုဆောင်ရွက်လာခဲ့ကြကြောင်း ခရိုင်အချို့ ရှိရွာသားများမှလည်း ရှင်းပြခဲ့ကြပါသည်။ အချို့သောဒေသများတွင် အသက် ၁၆ နှစ်ရှိသော ကလေးသူငယ်များသည် အသက်ပြည့်သည့်အချိန်တွင် စစ်မှုထမ်းရန် ၎င်းတို့၏အမည်များကို မှတ်သားထားပြီးဖြစ်ပါသည်။
- KNLA စစ်တပ်ထဲသို့ဝင်သော ဆယ်ကျော်သက်လူငယ်များသည် မိမိစိတ်ဆန္ဒအရ ဝင်ကြကြောင်း တချို့သောရွာသားများမှ ပြောပြခဲ့ပါသည်။ အခြားသောရွာသားများမှ အသက်မပြည့်သေးသည့် စုဆောင်းခေါ်ဆောင်ခြင်းခံရသူများကို အုပ်ချုပ်ရေးကဏ္ဍ သို့မဟုတ် ထောက်ပံ့ရေးတာဝန်သို့မဟုတ် သင်တန်းများတွင် (ငါးလမှ ခြောက်လတာကြာစွာ) တရားဝင်အမည်စရင်း ထည့်သွင်းခြင်းမရှိပဲ တာဝန်ပေးကာ သင်တန်းတက်ရောက်စေပါသည်။

၅.၅။ အကြမ်းဖက်ကျူးလွန်မှုများကိုဆန့်ကျင်ရန် အသုံးပြုသည့်နည်းလမ်းများ

- ဗမာစစ်တပ်၏ တိုက်ခိုက်မှုများကို ကာကွယ်ရန်အတွက် အများဆုံးအသုံးပြုသော ကာကွယ်ရေးနည်း လမ်းတစ်ခုမှာ ယာယီဗုံးခိုကျင်းများကို အသုံးပြုခြင်းဖြစ်သည်။ အခြားသော ကာကွယ်ရေးနည်းလမ်းများတွင် လေယာဉ်များရွာပေါ်ပျံသန်း လာသည့်အချိန်တွင် မီးများပိတ်ပစ်ခြင်း၊ မီးစက်များနှင့် အခြားသောစက်ပစ္စည်းများကို ပိတ်ထားခြင်း သို့မဟုတ် တော ထဲ၊ စိုက်ခင်းခြံများသို့ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်ခြင်း သို့မဟုတ် ဗုံးခိုမြောင်းတူးခြင်းစသည်တို့ ပါဝင်ပါသည်။
- အချို့သောလူငယ်များသည်လည်း SAC ၏စစ်မှုထမ်းဥပဒေအောက်မှ လွတ်မြောက်ရန်အတွက် နယ်စပ်သို့ဖြတ် ထွက်ပြေး တိမ်းရှောင်ခဲ့ကြပါသည်။ စစ်သားများစုဆောင်းခေါ်ယူမှုတွင် ဒေသခံခေါင်းဆောင်များသည် အသက်မပြည့်သေးသူများ ကို အခြားနည်းလမ်းများဖြစ်သော ဒေသခံခေါင်းဆောင်များမှ ကလေးစစ်သားစုဆောင်းခေါ်ယူခြင်းကို တားမြစ်ခြင်းအပြင် အိမ်ထောင်စုများက မိမိတို့ကလေးများကို စုဆောင်းခေါ်ယူခြင်းမှကာကွယ်ရန်အတွက် ငွေပေးချေခြင်းတို့ ပါဝင်ပါသည်။

အခန်း ၆။ ကလေးများရရှိနိုင်သည့် လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု အကူအညီများနှင့် ပတ်သက်၍ လိုအပ်ချက်များ

- မြန်မာပြည်အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိကလေးများ အထူးသဖြင့် SAC ၏တိုက်ခိုက်မှုများနှင့် ပြင်းထန်သည့် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားလျက်ရှိသည့်ဒေသများမှ ကလေးသူငယ်များသည် လူသားချင်းစာနာမှုကူညီထောက်ပံ့မှုများ မရရှိနိုင်သောအခြေအနေကို ကြုံတွေ့ရလျက်ရှိသည်။ ကူညီထောက်ပံ့မှုများအား ပို့ဆောင်ခြင်းကို SAC မှ ကန့်သတ်ထားခြင်းကလည်း ကျေးလက်ဒေသများတွင် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သော ဆေးဝါး၊ အစားအသောက် သို့မဟုတ် ပညာရေးဆိုင်ရာ အထောက်အကူပစ္စည်းများအား လက်လှမ်းမီနိုင်မှုကို ဟန့်တားနေသဖြင့် နို့တိုက်မိခင်များ၊ ကလေးသူငယ်များနှင့် အခြားသော အကူအညီလိုအပ်နေသူများအနေဖြင့် ဆိုးရွားသည့်အန္တရာယ်များကို ရင်ဆိုင်ရလျက်ရှိသည်။

ဤပုံကို မေလ ၂၀၂၅ ခုနှစ်တွင် ဒူးသထူခရိုင်၊ သထူးမြို့နယ်၊ ကော်လယ်ကျေးရွာအုပ်စု၊ ဟမ--- ကျေးရွာအနီးရှိ စစ်ရှောင်စခန်းတစ်ခုတွင် ရိုက်ယူထားသည့် ပုံဖြစ်သည်။ ယခင် ၂၀၂၂ ခုနှစ်၊ ဇွန်လက SAC မှ ကော်လယ်ကျေးရွာအုပ်စု၊ ဟန--- ကျေးရွာမှ ရွာသားများ၏ နေအိမ်များအား မီးရှို့ဖျက်စီးခဲ့သည့်အတွက် ရွာသားများ ဤဒေသမှ ထွက်ပြေးခဲ့ကြသည်။ ပုံမှာ ၎င်းတို့တချို့ ထွက်ပြေးလာကြသည့် ဟမ--- ကျေးရွာအနီးတွင် နေရပ်ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူကလေးများအား ရိက္ခာမျှဝေနေခြင်းဖြစ်သည်။ (ဓာတ်ပုံ- KHRG)

- ကရင်လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများသည် ကလေးများ၏လိုအပ်ချက်များ ပြည့်မီနိုင်ရန်အတွက် ကရင်အရေးပေါ်ကူညီကယ်ဆယ်ရေးအဖွဲ့ (KERT) အောက်တွင် အတူတကွချိတ်ဆက်ညှိနှိုင်း၍ မမောမပန်းကြိုးစားလုပ်ဆောင်လျက်ရှိသည်။ SAC ၏ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု အကူအညီများအား ခြိမ်းခြောက်မှုများနှင့် နိုင်ငံတကာကူညီပံ့ပိုးမှုများ ရပ်တန့်သွားသည့်အတွက် ၂၀၂၄ -၂၀၂၅ ခုနှစ်တွင် ရရှိသည့် ကူညီပံ့ပိုးမှုများမှာ တသမတ်တည်း မဟုတ်တော့ပဲ မလုံလောက်မှုများလည်း ရှိလာသည်။

“သူတို့ [NGOတွေ၊ ဒေသခံ ခေါင်းဆောင်တွေနဲ့ တစ်သီးပုဂ္ဂလအလှူရှင်တွေ] က ကျွန်မတို့ကို ကူညီနေပေမယ့် ကျွန်မတို့အနေနဲ့ သူတို့ကိုပဲ အမြဲ စိုးရိမ်နေလို့ မရဘူး။ သူတို့ ခွဲဝေပေးထားတဲ့ ပစ္စည်းတွေက ငါးရက်စာလောက်ပဲ ရှိတယ်။ ဒါဆို ကျန်တဲ့နေ့တွေ ဘယ်လို ရှင်သန်ကြမလဲ။”

— ဒူးပလာယာခရိုင်၊ ကော်တရီမြို့နယ်၊ ဖလူးကျေးရွာအုပ်စု၊ ဃဟ--- မှ ကျောင်းဆရာမ နန်းလ--- ။

- ဤလိုအပ်ချက်များအား ပေါင်းကူးဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် ရေရှည်ခိုင်မာသည့်နိုင်ငံတကာအကူအညီများ၊ လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများ၊ အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ချိတ်ဆက်ညှိနှိုင်းပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ လိုအပ်သည်။ ထို့အပြင် ဒေသတွင်း ချမှတ်ထားသည့် အားလုံးပါဝင်ရေးမူဝါဒများနှင့် အဆင့်တိုင်းတွင် ကလေးများ၏ ဘဝရှင်သန်ရေးကိုဦးစားပေးသည့် အောက်ခြေလူထုထံမှလာသည့် ဖြေရှင်းမှုများလည်း လိုအပ်ပါသည်။

အခန်း ၇။ ပဋိပက္ခနှင့်ပတ်သက်သည့် ကလေးသူငယ်များ၏ အမြင်များနှင့် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုချက်များ

- ကလေးအားလုံးသည် ပညာရေးဆက်လက်သင်ယူရန် သို့မဟုတ် ၎င်းတို့၏ကျေးရွာများတွင် ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများ သို့မဟုတ် ကျောင်းဆရာ၊ ဆရာမများ ဖြစ်လာရန် စသည့်ကိုယ်ပိုင်အိပ်မက်များနှင့် အနာဂတ်မျှော်လင့်ချက်များရှိကြောင်း ပြောပြခဲ့ကြသည်။ ကလေးအားလုံးသည် ၎င်းတို့အတွက် ပိုမိုကောင်းမွန်သော အရည်အသွေးရှိသည့် ပညာရေးရရှိရန် ၎င်းတို့၏ ဆန္ဒကို အထပ်ထပ်အခါခါ ထပ်လောင်းဖော်ပြခဲ့ကြသည်။

“ကျွန်မ လွတ်လပ်မှု လိုချင်တယ်။ ကျွန်မ လွတ်လွတ်လပ်လပ်ဘဲ နေထိုင်ချင်တယ်။ ကျွန်မ လွတ်လပ်စွာနဲ့ ဘေးကင်းကင်းနဲ့ ကျောင်းသွားချင်တယ်။ ကျွန်မ သူငယ်ချင်းတွေနဲ့ လွတ်လွတ်လပ်လပ် ကစားချင်တယ်။”

— တောအူး (တောင်ငူ) ခရိုင်၊ ဒေါ်ဖားခိုမြို့နယ်၊ ဒေလီမူနူ (ဒေလီမူလာလာ) ကျေးရွာအုပ်စု၊ ဃဒ--- ကျေးရွာမှ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်ရသော အသက် ၁၃ နှစ်အရွယ်ရှိ နော်ကရ---

နိဂုံးချုပ်နှင့် ဆွေးနွေးချက်များ

- ၂၀၂၄ နှင့် ၂၀၂၅ ခုနှစ်များအတွင်း နိုင်ငံတော်စီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ (SAC) မှ ဒေသတွင်းသတ်မှတ်ထားသော ကရင်ပြည်နယ်တစ်ဝှမ်းရှိကျေးရွာများတွင် အကြမ်းဖက်မှုများနှင့်ဖျက်ဆီးမှုများကို ဆက်လက်ပြုလုပ်နေဆဲဖြစ်ပြီး စစ်ပဋိပက္ခကြားတွင် ကြီးပြင်းလာရသောကလေးများအား ပို၍ထိခိုက်နစ်နာစေပါသည်။ ဤအစီရင်ခံစာတွင် အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်မှုများကြောင့် ကလေးများ၏အခြေခံအကျဆုံးသော အခွင့်အရေးများရရှိရေးတွင် မည်သို့သောစိန်ခေါ်မှုများနှင့်ကြုံတွေ့ရကြောင်း ဖော်ပြထားပါသည်။
- စစ်ပဋိပက္ခဒဏ်ကို ခံစားရသောကလေးများသည် ကျား/မဆိုင်ရာအခန်းကဏ္ဍတွင် မတူညီသည့်သက်ရောက်မှုများကို ကြုံတွေ့ရကြောင်းတွေ့ရှိရသည်။ အသက်မပြည့်သေးပဲ အိမ်ထောင်ကျခြင်းနှင့် ကိုယ်ဝန်ဆောင်ရသည့် မိန်းကလေးငယ်များ ပို၍များလာပြီး ၎င်းတို့ကျန်းမာရေးကို ထိခိုက်စေသည့်သာမက ကျောင်းထွက်လိုက်ခြင်းနှင့် ကလေးမွေးဖွားသည့်အချိန်တွင်လည်း ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုမရရှိခြင်း စသည့်အခြေအနေများနှင့် ကြုံတွေ့နေရသည်။ ထို့အပြင် စစ်ပဋိပက္ခအခြေအနေအောက်တွင် မိန်းကလေးငယ်များသည် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်မှုများကို ပို၍ကြုံတွေ့ရနိုင်သည်။ အခြားတစ်ဖက်တွင် ယောက်ျားလေးငယ်များသည် တော်လှန်ရေးလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များနှင့် ပါဝင်ပတ်သက်မှုရှိသည်ဟုစွပ်စွဲခံရ၍ ၎င်းတို့အနေဖြင့် အဓမ္မဖမ်းဆီးခံရခြင်းနှင့် စစ်သားစုဆောင်းခံရခြင်း စသည့်အခြေအနေများကို ကြုံတွေ့ရနိုင်ချေများပါသည်။

- မြန်မာစစ်တပ်သည် ကြီးလေးသောလူ့အခွင့်အရေးပြစ်မှု (SGV) ပြစ်မှု (၆) ခုအားလုံးပါဝင်သည့် လူ့အခွင့် အရေးချိုးဖောက်မှုဖြစ်စဉ် (၂၁၉) ခုကို ကျူးလွန်ခဲ့ပြီး ၎င်းချိုးဖောက်မှုများအားလုံးအတွက် အဓိကတာဝန် ရှိသူမှာ မြန်မာစစ်တပ်သာ ဖြစ်သည်။ အခြားသောလက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များဖြစ်သော KNLA ကျူးလွန်သော အမှုဖြစ်စဉ် (၃) ခု နှင့် PDF မှ ကျူးလွန်သောအမှုဖြစ်စဉ် (၃) ခု ရှိပါသည်။
- ဤရှာဖွေတွေ့ရှိချက်များသည် တစ်ဦးချင်းသက်သေခံထွက်ဆိုချက်များထက်ကျော်လွန်၍ များစွာသိရှိရပါသည်။ ကလေးသူငယ်များအပေါ် စဉ်ဆက်မပြတ်အကြမ်းဖက်သည့်ပုံစံများသည် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ၏ မူဘောင်အောက်တွင်ရှိသည့် ကြီးလေးသောလူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကို ကျူးလွန်လျက်ရှိကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ ကလေးသူငယ်များအခွင့်အရေးဆိုင်ရာသဘောတူစာချုပ် (CRC) နှင့် အခြားလူ့အခွင့်အရေး သဘောတူစာချုပ်များအောက်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံ၏တာဝန်ဝတ္တရားများကို ထပ်ခါတလဲလဲပျက်ကွက်ခြင်းနှင့် ဖြစ်စဉ်အများစုတွင် နိုင်ငံတကာလူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဥပဒေများ (IHL) ကို ဆိုးရွားစွာချိုးဖောက်နေခြင်းသည် စစ်ရာဇဝတ်မှု သို့မဟုတ် လူသားမျိုးနွယ်အပေါ်ကျူးလွန်သည့် ရာဇဝတ်မှုအဆင့်အထိ ရောက်ရှိနေပါသည်။

အကြံပြုချက်များ

ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ၊ အလှူရှင်နိုင်ငံများ၊ အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများနှင့် နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်းသို့ -

- မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ပတ်သက်ဆက်ဆံမှုများအားလုံးတွင် ကလေးသူငယ်များအခြေပြု ကာကွယ်ရေးနှင့် လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု အထောက်အပံ့ကို ဦးစားပေးဆောင်ရွက်ရန်။ ထို့အပြင် အာဏာသိမ်းစစ်တပ် သို့မဟုတ် ၎င်း၏နိုင်ငံရေးလုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် အဖွဲ့အစည်းများကို တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုခြင်းမှ ပြတ်သားစွာရှောင်ကြဉ်ရန်။
- အရပ်သားများ၊ အထူးသဖြင့် ကလေးသူငယ်များကို တိုက်ခိုက်နိုင်သော အာဏာသိမ်းစစ်တပ်၏ စွမ်းအားလျော့နည်းသွားစေရန် လက်နက်နှင့်လေယာဉ်ဆီများအပေါ် လုံးဝတားမြစ်မှုများနှင့် ထိရောက်ပြီး ဦးတည်မှုရှိသော ပူးပေါင်းအရေးယူမှုများကို အာဏာသိမ်းစစ်တပ်နှင့် ၎င်းနှင့်ဆက်နွှယ်ပတ်သက်သူများအပေါ် ဆောင်ရွက်ရန်။
- ၂၀၂၅ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလတွင်ကျင်းပမည့် ဒီမိုကရေစီနည်းလမ်းမကျသော ရွေးကောက်ပွဲများကို အများပြည် သူရှေ့တွင် ပူးပေါင်းရှုတ်ချကြောင်း ထုတ်ဖော်ကြေညာရန်။ ထို့ရွေးကောက်ပွဲများသည် အာဏာသိမ်းစစ်တပ်၏ တရားမဝင်အုပ်ချုပ်မှုကို တည်မြဲစေလိုသော ရည်ရွယ်ချက်သာဖြစ်ပြီး ပြည်သူများ၏ သဘောဆန္ဒမပါဝင်ကြောင်း အလေးပေးဖော်ပြရန်။ ထို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း စစ်မှန်သောဒီမိုကရေစီကိုသာ ထောက်ခံကြောင်း ထပ်မံအတည်ပြုရန်။
- မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ချိန်ဆညှိ၍ရနိုင်သော ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုကို ထိန်းသိမ်းပြီး အရေးပေါ်အနေဖြင့် တိုးမြှင့်ပေးရန်။ ဖြစ်ပေါ်နေသော လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု အကြပ်အတည်းအပေါ် ဆင်ခြင်သုံးသပ်ခြင်းအားဖြင့် ပဋိပက္ခကြောင့် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုကြုံတွေ့ရသူများ၊ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်နေကြရသူများ အထူးသဖြင့် ကလေးသူငယ်များအတွက် လိုအပ်သောကာကွယ်မှု၊ ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် အသက်ကယ်ဆယ်ရေးအထောက်အပံ့များရရှိကြောင်း သေချာစေရန်။
- ပဋိပက္ခဒဏ်ခံစားနေရသူများနှင့် ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်နေသူ ကလေးသူငယ်များအတွက် နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်နှင့် လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများ (CBOs) မှ ဦးစီးစဉ်ဆောင်ရွက်ပေးနေသော ဝန်ဆောင်မှုများဖြစ်သည့် ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ အစာအာဟာရ၊ နေရာထိုင်ခင်းနှင့် စိတ်ကျန်းမာရေးအစီအစဉ်များအတွက် ရေရှည်ထောက်ပံ့မှုကို ဦးစားပေးဆောင်ရွက်ရန်။
- ကလေးသူငယ်များအတွက် အမှန်တကယ် အကျိုးကျေးဇူးများရရှိနိုင်မှုအပေါ် အကူအညီများနှင့် သံတမန်ဆိုင်ရာဆက်ဆံရေးများကို အခြေခံရန်နှင့် ထောက်ပံ့မှုများကို အာဏာသိမ်းစစ်တပ်ထံသို့ ရောက်ရှိခြင်းမရှိရန် သေချာစွာဆောင်ရွက်ပြီး တာဝန်ယူမှုတာဝန်ခံမှုအတွက် အာမခံပေးခြင်းနှင့် အကျိုးအမြတ်အဖြစ် အသုံးချခြင်းနှင့် အန္တရာယ်ကာကွယ်နိုင်ရေးကို အာမခံရန်။
- စာသင်ကျောင်းများနှင့် ဆေးခန်းများပေါ်တိုက်ခိုက်ခြင်း ကလေးစစ်သားခေါ်ယူစုဆောင်းခြင်း၊ ကူညီထောက်ပံ့မှုများကို ငြင်းပယ်ခြင်းအပါအဝင် ကလေးသူငယ်များအပေါ် ပြင်းထန်သောချိုးဖောက်ကျူးလွန်မှုများကို စောင့်ကြည့်ပြီး အများပြည်သူထံသို့တင်ပြနိုင်ရန် ဒေသခံလူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန်။

- အာဏာသိမ်းစစ်တပ်၏ အတင်းအဓမ္မစစ်သားစုဆောင်းမှုများနှင့် လူ့အစုလိုက်အပြုံလိုက် နေရပ်ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်နေမှုများကို ပြန်လည်ပို့ဆောင်ခြင်းမပြုရန်မူဝါဒကို တင်းကြပ်စွာလိုက်နာဆောင်ရွက်ရန်နှင့် ပဋိပက္ခကြောင့်ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်နေရသောကလေးသူငယ်များနှင့် မိသားစုများအတွက် ကာကွယ်ပေးကြောင်း သေချာစေရန်။
- ဒုက္ခသည်များနှင့် ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်နေသော ကလေးသူငယ်များအား နိုင်ငံမဲ့ခြင်းနှင့် အသိအမှတ်ပြုမခံရခြင်းတို့မှ တားဆီးကာကွယ်နိုင်ရန် ပညာရေးရရှိနိုင်ခွင့်၊ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု ခံယူနိုင်ခွင့်နှင့် မွေးစရင်းမှတ်ပုံတင်ခွင့်ရရှိနိုင်ခြင်းတို့အတွက် အာမခံပေးရန်။
- နိုင်ငံတကာတရားစီရင်ရေးစနစ်များ၊ နိုင်ငံတကာတရားစွဲခွင့်နှင့် ကလေးသူငယ်များအပေါ် ထိခိုက်မှုများကို စုံစမ်းစစ်ဆေးနိုင်သောလုပ်ငန်းစဉ်များအားဖြင့် တာဝန်ယူမှုတာဝန်ခံမှုဆိုင်ရာ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများကို ထောက်ပံ့ရန်။
- မြန်မာပြည်အရှေ့တောင်ပိုင်းတွင် ဖြစ်ပေါ်နေသော လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်ကျူးလွန်မှုအခြေအနေအား နိုင်ငံတရားဇဝတ်တရားရုံး (ICC) အပိုဒ် ၁၃ (က) အောက်အရေးတယူဆောင်ရွက်ရန်၊ အပိုဒ် ၁၃ (ခ) အရ ကုလသမဂ္ဂလုံခြုံရေးကောင်စီမှ လွှဲပြောင်းညွှန်ပြနိုင်ရေးအတွက် သံတမန်ဆိုင်ရာဖိအားပေးဆောင်ရွက်ရန်နှင့် ကလေးသူငယ်များအပေါ် ထိခိုက်မှုများကို စုံစမ်းစစ်ဆေးခြင်း၊ သက်သေအထောက်အထားများစုဆောင်းခြင်း၊ သက်သေများအားကာကွယ်ခြင်းနှင့် ကျူးလွန်ခံရသူများ၏ အဓိပ္ပာယ်ပြည့်ဝသောပါဝင်ခြင်းတို့အတွက် နိုင်ငံရေးနှင့် ငွေကြေးအရအထောက်အပံ့များပေးရန်။

နိုင်ငံတကာအစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ (INGOs) အပါအဝင် လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု အကူအညီပေးဆောင်ရွက်နေသူများထံသို့ -

- မရှိမဖြစ်လိုအပ်သော ကျန်းမာရေး၊ အစာအာဟာရနှင့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများကို နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်ပို့ဆောင်ခြင်းနှင့် ရွှေ့ပြောင်းပို့ဆောင်ခြင်းဖြင့် မြန်မာပြည်အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ ဒေသခံများအားလုံးထံသို့ရောက်ရှိစေရန် ကူညီဆောင်ရွက်ပေးနေသော အဖွဲ့အစည်းများအတွက် ရရှိနိုင်သောထောက်ပံ့မှုများကို တိုးချဲ့ပေးရန်။
- စာသင်ကျောင်းအဆောက်အဦများ ပြန်လည်တည်ဆောက်ခြင်းနှင့် သင်ကြားရေးပစ္စည်းများပေးခြင်းတို့ကို အဓိကထားဆောင်ရွက်ခြင်းအားဖြင့် အရေးပေါ်အခြေအနေများအတွင်း ပညာရေးကိုထောက်ပံ့မှုတိုးမြှင့်ပေးရန်နှင့် ပဋိပက္ခနှင့် နေရပ်ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်နေရခြင်းရှိနေသော်လည်း ကလေးသူငယ်များ ပညာဆက်လက်ဆည်းပူးနိုင်ရန်အတွက် ပညာသင်ဆုများပေးအပ်ရန်။
- ဆယ်ကျော်သက်အရွယ်ကလေးများ၏ရပ်ပိုင်း၊ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာကျန်းမာရေးနှင့် မူးယစ်ဆေးဝါးသုံးစွဲမှုမှ ကာကွယ်ပေးရေးများကို စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာထိခိုက်မှုများ အသိပညာပေးသည့်ချဉ်းကပ်မှုမှတစ်ဆင့် အရေးတကြီး ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်ပေးရန်နှင့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများနှင့် စိတ်ဒဏ်ရာများကို ကြုံတွေ့ခံစားရသောကလေးများ ပို၍ကောင်းမွန်သော ကူညီပံ့ပိုးမှုများရရှိရန်အတွက် လူသားချင်း စာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများကို လုပ်ဆောင်နေသောဒေသခံလူထုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အရေးပေါ်ကူညီဆောင်ရွက်ပေးနေသူများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်များအားမြှင့်တင်ရန် လိုအပ်သောရန်ပုံငွေများ တိုးမြှင့်ပေးရန်။
- ထိုင်းနိုင်ငံအခြေစိုက်သည့်ကလေးအခွင့်အရေးလှုပ်ရှားသူများအပါအဝင် အထူးသဖြင့် မြန်မာပြည်အရှေ့တောင်ပိုင်းမှ နေရပ်စွန့်ခွာရသော ကလေးသူငယ်များနှင့်ပြည်သူလူထုများ မှီခိုအားထားရသည့် နယ်စပ်ဒေသရှိစာသင်ကျောင်းများနှင့် ဆေးပေးခန်းများကို ကူညီထောက်ပံ့မှုများပေးရန်။

နိုင်ငံတကာတရားစီရင်ရေးယန္တရားများနှင့် အမျိုးသားရှေ့နေများအပါအဝင် သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ခံ၊ တာဝန်ရှိသူများထံသို့

- မြန်မာပြည်အရှေ့တောင်ပိုင်းတွင် ကလေးအခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများဆိုင်ရာ သက်သေအထောက်အထားများကိုမှတ်တမ်းပြုစုပြီး ကာကွယ်ပေးနေသော ဒေသခံမိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများကို ပံ့ပိုးပေးခြင်းဖြင့် တာဝန်ခံမှုရှိသောယန္တရားများကို ပိုမိုအားကောင်းလာစေရန်။
- ပြစ်ဒဏ်ကင်းလွတ်ခွင့်အား တားဆီးရန်အတွက် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ ကျူးလွန်နေသော မြန်မာနိုင်ငံရှိ လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များအားလုံးကို တာဝန်ခံမှုရှိစေရန်နှင့် စုံစမ်းစစ်ဆေးခြင်းများလုပ်ဆောင်နေစဉ်တွင် နိုင်ငံတကာလူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဥပဒေ (IHL) နှင့် ကလေးသူငယ်များကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးစံချိန်စံနှုန်းများအား အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်နေသော KNU အတွက် စွမ်းရည်မြှင့်တင်ပေးခြင်းနှင့် ၎င်းတို့၏လုပ်ငန်းများကို လွတ်လပ်စွာလေ့လာစောင့်ကြည့်နေသည့်ယန္တရားများကို ကူညီပံ့ပိုးပေးရန်။
- မြန်မာပြည်အရှေ့တောင်ပိုင်းတွင် ဖြစ်ပွားနေသောရာဇဝတ်မှုများကို နိုင်ငံတကာစုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများအတွင်း ပါဝင်လာ

စေရန်အတွက် စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုနယ်ပယ်အား ကျယ်ပြန့်အောင်လုပ်ဆောင်ရန်နှင့် ထိခိုက်နစ်နာရသော တိုင်းရင်းသားလူထုများအားလုံးပါဝင်ခြင်းနှင့် ၎င်းတို့အားအပြည့်အဝအသိအမှတ်ပြု၍ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာတရားစီရင်ရေးနှင့်အခြားတည်ရှိနေသော တရားဥပဒေလမ်းကြောင်းများမှတစ်ဆင့် တာဝန်ခံ၊ တာဝန်ယူမှုရှိစေအောင် ဖော်ဆောင်ပေးရန်။

- စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများနှင့် တရားဥပဒေအရ အရေးယူဆောင်ရွက်ရာတွင် ကလေးသူငယ်များအပေါ် အလေးထားမှုရှိစေရန်၊ အသက်ရှင်ကျန်ရစ်သူများ၏ဘေးကင်းလုံခြုံရေး၊ ၎င်းတို့၏ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများကိုကာကွယ်ရန်အတွက် သေချာလုပ်ဆောင်ပေးရန်။
- ထိခိုက်နစ်နာရသောကလေးများနှင့်မိသားစုဝင်များအတွက် ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု၊ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာပံ့ပိုးကူညီမှုနှင့်စားဝတ်နေရေးများအား လက်လှမ်းမီရှိရန် ဆောင်ရွက်ပေးရာတွင် ဒေသခံအရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့်ပူးပေါင်း၍ ပြန်လည်ထူထောင်ရေးမူဝါဒများကို ရေးဆွဲချမှတ်ရန်။

လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများ (CBO) နှင့် တိုင်းရင်းသားဝန်ဆောင်မှုပေးသူများထံသို့ -

- နည်းပညာပံ့ပိုးမှု၊ အသိပညာပေးသင်တန်းများ၊ အမှုဖြစ်စဉ်များအား မှန်ကန်တိကျစွာ လွှဲပြောင်းသည့် လမ်းကြောင်းများမှတစ်ဆင့် လူထုအပေါ်အခြေပြု၍ ကလေးသူငယ်များအား ကာကွယ်ပေးသည့် ကွန်ယက်များ အားကောင်းလာစေရန်နှင့် စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်းနှင့်တာဝန်ခံမှုယန္တရားများ ခိုင်မာလာစေရန်။
- ဒေသတွင်းသတ်မှတ်ထားသော ကရင်ပြည်နယ်ရှိ ခရိုင်များအားလုံးတွင်နေထိုင်ကြသော ထိခိုက်နစ်နာရသည့်ကလေးများကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပေးနိုင်ရန်အတွက် မြန်မာပြည်အရှေ့တောင်ပိုင်းတွင် လှုပ်ရှားနေသော မတူကွဲပြားသည့် ဝန်ဆောင်မှုပေးသူများအကြား ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ပူးပေါင်းမှုများကို ဆက်လက်မြှင့်တင်ရန်။

ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (KNU) နှင့် အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရ (NUG) ခေါင်းဆောင်များသို့ -

- ကလေးစစ်သားများစုဆောင်းခြင်းနှင့် အသုံးပြုခြင်းကို အဆုံးသတ်ပေးနိုင်ရန်အတွက် တည်ဆဲဥပဒေများနှင့် မူဝါဒများအားကောင်းလာအောင်လုပ်ဆောင်ပေးရန်နှင့် ကလေးစစ်သားများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏တပ်ရင်း၊ တပ်ဖွဲ့မှနှုတ်ထွက်ခိုင်းစေခြင်း၊ လွှတ်ပေးစေခြင်း၊ မိသားစုနှင့်ပြန်လည်ပေါင်းစည်းရေးအတွက် ပွင့်လင်းမြင်သာပြီး တာဝန်ခံမှုရှိသောလုပ်ငန်းစဉ်များ သေချာစွာဆောင်ရွက်ပေးရန်။
- ကလေးများအတွက် လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုအကူအညီများပေးနေသော ဒေသခံအဖွဲ့အစည်းများနှင့် လူထုများကို ဘေးကင်းလုံခြုံမှုပေး၍ အတားအဆီးမရှိဘဲ ဝင်ရောက်ခွင့်ပေးရန်၊ အကူအညီလိုအပ်နေသူများထံသို့ ကူညီထောက်ပံ့မှုများရောက်ရှိအောင် သေချာဆောင်ရွက်ပေးရန်နှင့် ကလေးများကို ဗဟိုပြုထား၍ ဆေးဖက်ဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှု၊ အာဟာရရရှိရေးနှင့်ပညာရေးဝန်ဆောင်မှုများကို ဦးစားပေးရန်။
- နိုင်ငံရေး၊ စစ်ရေး သို့မဟုတ် အခြားသောအရေးများအားလုံးထက် ကလေးများအတွက် အကောင်းဆုံးဖြစ်စေသောအကျိုးစီးပွားကို ဦးစားပေးဆောင်ရွက်ရန်။
- လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များအားလုံးအနေဖြင့် စာသင်ကျောင်းများ၊ ဆေးရုံ၊ ဆေးခန်းများ၊ ဘာသာရေး ဆိုင်ရာနေရာများနှင့် အခြားသောရပ်ရွာအဆောက်အဦးများကို စစ်ရေးရည်ရွယ်ချက်များအတွက် အသုံးပြုအားရှောင်ကျဉ်ရန်အတွက် တင်းတင်းကြပ်ကြပ်သေချာဆောင်ရွက်ပေးရန်။
- လွတ်လပ်စွာကစားခွင့်၊ အနားယူခွင့်၊ ပညာသင်ကြားခွင့်နှင့် ဘေးကင်းလုံခြုံသော လူမှုဘဝပိုင်ဆိုင်ခွင့် အစရှိသောကလေးသူငယ်များ၏ အခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပြီး မြှင့်တင်ပေးရန်၊ ၎င်းအပြင် ဥပဒေမူဝါဒများရေးဆွဲရာတွင် ဖြစ်စေ၊ ရန်ပုံငွေနှင့်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် စီမံဆောင်ရွက်ရာတွင်ဖြစ်စေ ကလေးများ၏အခွင့်အရေးများကို ဦးစားပေး၍ ထည့်သွင်းစဉ်းစားပေးရန်။